

Всеукраїнська загальнополітична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА

СВІТЛИЦЯ

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 3-4 (1627) П'ятниця, 5 серпня 2011 р.

Видається у Сімферополі з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна.

«САМОРОДКАМИ» КВІТНЕ ЗЕМЛЯ!

Нещодавно у Севастополі відбувся V Міжнародний конкурс-фестиваль народної музики «Самородки-2011».

Започаткований відділом культури і туризму Нахімовської райдержадміністрації та культурним комплексом «Корабел», фестиваль проходить у Севастополі вже в'яте.

Мета фестивалю – розвиток народної творчості, взаємозбагачення культур різних народів та пропаганда історичної і культурної значимості Севастополя. Для колективів різних регіонів України, а також близького й далекого зарубіжжя це – унікальна можливість доторкнутися до історії та культури міста, відпочити на мальовничому узбережжі Чорного моря.

Цього року у конкурс-фестивалі народної музики «Самородки» взяли участь 8 оркестрів, 2 хори, 30 інструментальних і 13 вокальних гуртів, 45 солістів-інструменталістів та 10 вокалістів з регіонів України, Росії, Білорусі та Бразилії. 800 учасників змагалися у виконанні інструментальної музики, вокалу та хорового співу.

(Продовження на 7-й стор.)

На фото: фольклорний гурт «Горлиця» (м. Севастополь).

КУЛЬТУРА
І ЗАКОН

БІБЛІОТЕКА:
ЧИ ВИБ'ЮТЬ
ЗЕМЛЮ
ІЗ-ПІД НІГ?

стор. 3

В СВОЙ ХАТІ -
СВОЯ І ПРАВДА!

ІВАН ДЗЮБА:
РУСИФІКАЦІЯ
В СУЧАСНІЙ
УКРАЇНІ

стор. 12

ДУШІ
КРИНИЦЯ

СЕВАСТОПОЛЬ:
РЕЄСТРАЦІЯ
ШЛЮБУ -
УКРАЇНСЬКОЮ!

стор. 16

УКРАЇНЦІ МОЇ...

АРХІТЕКТОР ДОЛІ

Національної спілки архітекторів України та Міністерства будівельної політики і архітектури Криму у сімферопольському видавництві «Світ» вийшла його книга спогадів під символічною назвою «Архітектор долі» (Спогади. Роздуми. Щоденник). Як зазначено в передмові, автор цієї книги – не письменник, він професійний архітектор, але таке тривале життя й вихори літ, що пронеслися над його Вітчизною і його долею, дали стільки матеріалу, що книга просто не могла не з'явитися.

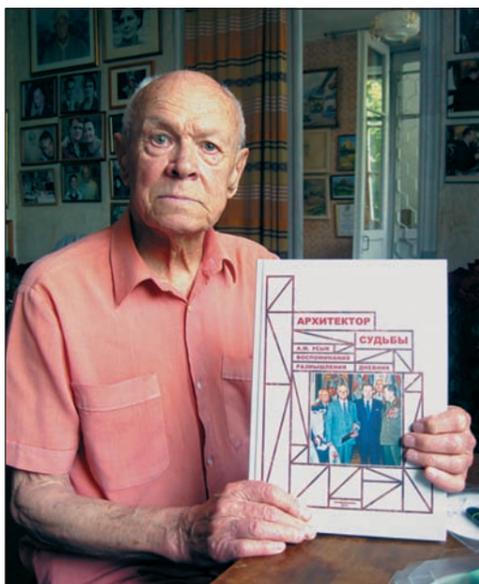
Написав її А. М. Усик практично сам, бо складена книга, в основному, зі щоденників ювіляра, його професійних і публіцистичних та присвячених йому статей (зокрема, і в «Кримській світлиці»), малюнків і фотографій.

Укладачам книги залишалося лише, діючи за принципом Авіценни, – не нашкодити! – донести до читачів живе і щире слово незвичайної людини, професіонала, громадянина, щоб усі ми ще раз на прикладі його непростого життя переконалися, як багато можна створити й побудувати, встигнути зробити у цьому світі доброго, вічного і корисного для людей і Батьківщини, якщо будеш, насамперед, відповідальним і вимогливим архітектором своєї долі, свого життя.

Нехай із запізненням, але із щирою повагою «Світлиця», з якою багато літ тому пов'язав свою долю А. М. Усик, сердечно вітає ювіляра й бажає йому доброго здоров'я та нових творчих здобутків – і на літературній, й на архітектурній та художній нивах!

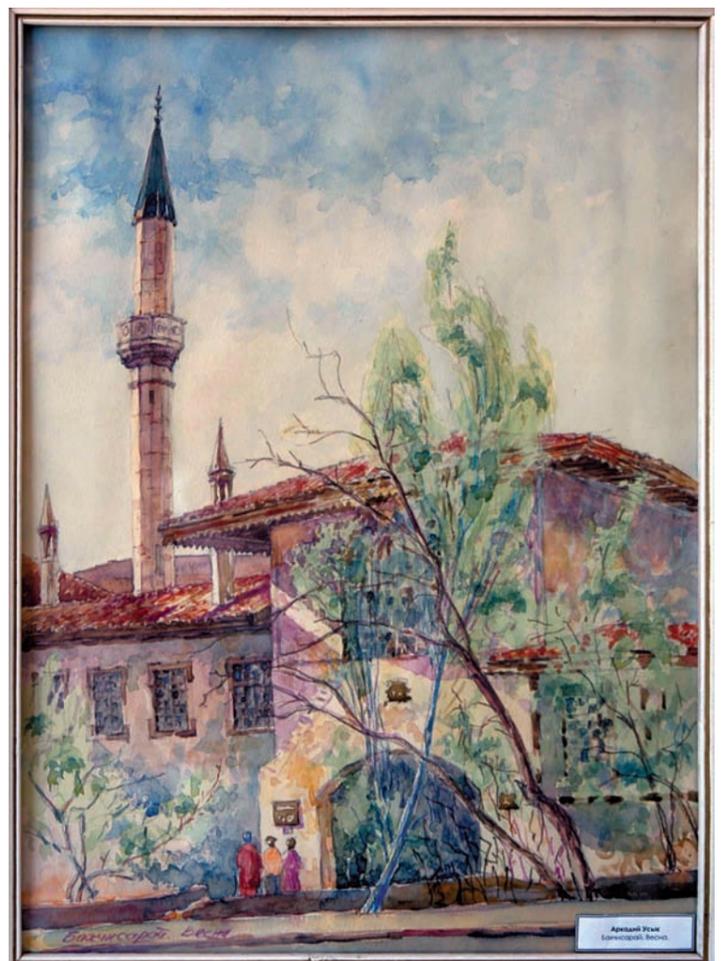
(Продовження на 8-9 стор.)

На фото: Аркадій Михайлович Усик з власною книгою; одна з акварелей архітектора і художника А. М. Усика – «Бахчисарай. Весна».

29 травня цього року виповнилося 90 літ з дня народження Аркадія Михайловича Усика, заслуженого архітектора України, патріарха сучасного кримського зодчества, сімферопольця, українця, «світличанина»! Через зрозумілі причини (лише тиждень тому після тривалої перерви відновився випуск «Світлиці») ми не змогли вчасно через газету поздоровити ювіляра, хоча й підготували вітальну статтю і навіть розмістили її на нашій Інтернет-сторінці.

А тим часом Аркадій Михайлович до усіх ювілейних привітань і подарунків зробив собі ще один: за сприяння Кримської організації

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України, Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка, трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця».

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети "Кримська світлиця" нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства "Просвіта" "БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ".

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована Міністерством юстиції України.
Ресстраційне свідоцтво КВ № 12042-913ПР від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269.

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів несуть автори.
Рукописи не рецензуються і не повертаються. Літвування з читачами - на сторінках газети.
Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і виправляти мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора - (0652) 51-13-24
відділів - 51-13-25

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
95006, м. Сімферополь, вул. Гагаріна, 5, 2-й поверх, кімн. 13 - 14.
E-mail: kr_svit@meta.ua
Сторінка в Інтернеті: <http://svitlytsia.crimea.ua>

Видавець - ДП «Газетно-журнальне видавництво Міністерства культури і туризму України». 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1, тел./факс (044) 498-23-63.
Р/р 37128003000584 в УДК у м. Києві МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail: vidavnictvo@gmail.com

Передплата кампанія на видання ДП «Газетно-журнальне видавництво Міністерства культури України», в т. ч. і на тижневик «Кримська світлиця», здійснюється за наступними реквізитами: вул. Васильківська, 1, м. Київ, 03040, 2 поверх, 6 корпус. Відповідальна особа за передплату - Сидоренко Ірина.
Тел./факс (044) 498-23-64.

ЗВЕРНЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ З НАГОДИ ДНЯ ХРЕЩЕННЯ КИЇВСЬКОЇ РУСИ-УКРАЇНИ

Дорогі співвітчизники!
Вітаю вас з Днем хрещення Київської Русі-України, святом, яке дароване нам Богом і відзначається у день пам'яті Святого рівноапостольного князя Володимира. Шлях до процвітання й добробуту в українському суспільстві пролягає не лише через економічне зростання та громадську єдність. Ці важливі складові поступу країни не можуть бути самодостатніми

Свято-Володимирський Херсонський собор - православна святиня, храм-пам'ятник, що увічнює прийняття християнства князем Володимиром.

поза високою мораллю і духовним розвитком суспільства.

Віра завжди була для нашого народу життєдайною силою, яка допомагала встояти та зберегти свою ідентичність, збагачувала її святістю духу і благочесттям. Ми пишаємося своєю багатотою духовною спадщиною, цінуємо, відроджуємо і примножуємо її.

У цей радісний день щиро бажаю вірянам миру, добра, злагоди та духовної наснаги в служінні Господу.

Нехай Бог береже усіх нас і Україну!

Віктор ЯНУКОВИЧ.

Дорогі співвітчизники!
Сердечно вітаємо Вас з Днем Хрещення Київської Русі-України.

Від часів рівноапостольного князя Володимира євангельські істини склали підмурок вітчизняної духовності, визначили цивілізаційний поступ української нації. Сьогодні ми продовжуємо сповідувати ці віковічні цінності, які увійшли органічною складовою в ментальність нашого народу, визначили його культурні здобутки, стали основою і символом нашої життєвої, духовної і національної самобутності та стійкості.

Тож нехай усім нам стане мудрості, сил і терпіння на шляху до обраної мети - побудови вільної і процвітаючої України. У цей благословенний день бажаємо вам добра і щастя, сердечного тепла й родинного затишку, нових здобутків у служінні Господу та Україні.

З повагою,
Міністр культури України
Михайло КУЛИНЯК.
Перший заступник Міністра
Юрій БОГУЦЬКИЙ.

ДЕНЬ ЖАЛОБИ В УКРАЇНІ

У зв'язку з аваріями, що сталися 29 липня 2011 року на шахтах «Суходільська-Східна» м. Суходільськ Луганської області та ім. Бажанова ДП «Макіїввугілля» м. Макіївка Донецької області і призвели до людських жертв, Президентом України Віктором Януковичем було оголошено напередодні, 31 липня 2011 року, днем жалоби в Україні.

Президент України Віктор Янукович доручив Прем'єр-міністру України Миколі Азарову забезпечити утворення Урядової комісії з розслідування причин аварії, що сталася на шахті ім. Бажанова державного підприємства «Макіїввугілля» м. Макіївка Донецької області, та надання допомоги потерпілим і сім'ям загиблих.

Глава держави також доручив Генеральній прокуратурі та Службі безпеки України вжити вичерпних заходів щодо розслідування причин трагедії та забезпечити реагування згідно із законодавством. Про результати розслідування Генеральний прокурор України Віктор Пшонка зобов'язаний доповісти Президентові до 10 серпня поточного року.

Виконавча дирекція Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України здійснила попередній розрахунок сум страхових виплат родинам загиблих шахтарів і утриманням у випадку втрати годувальника. Про це повідомили УКРІНФОРМУ у прес-службі Мінсоцполітики.

Як зазначили у міністерстві, внаслідок аварії на ВП "Шахтоуправління "Суходільська-Східна" ПАТ "Краснодонвугілля" (м. Суходільськ Луганської обл.), що сталася 29 липня, загинуло 26 гірників та 2 госпіталізовані до реабілітаційного відділення опікового центру. Всі вони були застраховані у Фонді соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.

Родинам загиблих і утриманням у випадку втрати годувальника буде виплачено: одноразово допомогу сім'ї у разі смерті потерпілого (п'ятирічний заробіток потерпілого) на суму 10 041,3 тис. грн.; одноразово

допомогу утриманням (однорічний заробіток потерпілого) на суму 1553,6 тис. грн.; витрати на поховання - 158,8 тис. грн.

Окрім того, всім утриманням виплачуватимуться щомісячні страхові виплати, а також пенсія у зв'язку з втраченою годувальника відповідно до чинного законодавства.

На сьогодні для проведення вищезазначених виплат управлінню виконавчої дирекції Фонду у Луганській області перераховано 8,6 млн. гривень.

У Мінсоцполітики також нагадали, що внаслідок аварії на ВП "Шахта імені Бажанова" ДП "Макіїввугілля" (м. Макіївка Донецької обл.), яка сталася також 29 липня, загинуло 11 гірників.

Родинам загиблих і утриманням у випадку втрати годувальника буде виплачено: одноразово допомогу сім'ї у разі смерті потерпілого (п'ятирічний заробіток потерпілого) на суму 2604,4 тис. грн.; одноразово допомогу утриманням (однорічний заробіток потерпілого) на суму 295,9 тис. грн.; витрати на поховання - 94,8 тис. грн.

На сьогодні для проведення вищезазначених виплат управлінню виконавчої дирекції Фонду в Донецькій області перераховано 2,9 млн. грн.

ЩОБ СТАЖЕРОМ СТАТИ - ТРЕБА МОВУ ЗНАТИ!

Розпочато конкурс на участь у стажуванні у Верховній Раді Автономної Республіки Крим у 2011-2012 рр.

Програма сприяння Парламенту України університету Огайо (Програма розвитку законотворчої політики ПСП-ІІ), що здійснюється за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID), спільно з Верховною Радою Автономної Республіки Крим розпочинає програму стажування у Верховній Раді Автономної Республіки Крим у 2011-2012 роках.

Мета програми - надати молодим громадянам України можливість взяти безпосередню участь у нормотворчому процесі та процесам

прийняття державних рішень, набути досвіду роботи у вищих державних органах влади, і, таким чином, створити передумови для їхнього професійного зростання і успішної суспільно-політичної діяльності. За час стажування учасники Програми засвоюють цінні професійні та комунікативні навички, які сприяють досягненню цих завдань.

Стажування у формі «повний робочий день» проходить у Верховній Раді Автономної Республіки Крим (ВР АРК) з жовтня 2011 р. до травня 2012 р. Інтерни щомісяця отримуватимуть стипендію.

Кандидат на участь у стажуванні повинен відповіда-

ти таким вимогам:

- * бути громадянином України і проживати в Автономній Республіці Крим;
- * вік кандидата має не перевищувати 29 років на момент надходження анкети;
- * може бути студентом старших курсів (4-5 курс) або закінчити ВНЗ та вирізнятися академічною успішністю;
- * вільно володіти українською мовою та, шонайменше, однією іноземною мовою;
- * мати досвід громадсько-політичної діяльності;
- * не бути близькою особою депутатів або працівників апарату Верховної Ради Автономної Республіки Крим;
- * не бути штатним/позаштатним помічником-консультантом народного депутата України, депутата ВР АРК, штатним/позаштатним працівником апарату Верховної Ради АРК та інших центральних

ПРИХИЛЬНИКІВ НЕЗАЛЕЖНОСТІ В УКРАЇНІ БІЛЬШЕ, НІЖ ЇЇ ПРОТИВНИКІВ

Якби референдум щодо незалежності України відбувся у квітні 2011 року, населення переважно більшістю (47%) проголосувало б за неї, а проти висловилося б 28% наших співгромадян. Такі дані багаторічного проекту Інституту соціології НАН України «Моніторинг соціальних змін» оприлюднила на прес-конференції у середу старший науковий співробітник Інституту, директор Фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучерова Ірина Бекешкіна, повідомляє кореспондент УКРІНФОРМУ.

«Якби референдум про незалежність відбувся зараз, то все одно наші громадяни переважно більшістю проголосували б за незалежність: кількість прихильників незалежності на 20% більше, ніж тих, хто проголосував би проти, і це досить великий відрив», - сказала вона.

І. Бекешкіна додала, що, з іншого боку, якщо порівняти ці дані з отриманими напередодні 10-річного ювілею, кількість тих, хто проголосував би за незалежність, за цей час зменшилася на 10%. Науковець звернула увагу на те, що вони перейшли не до стану її противників, число яких за десять років залишилося стабільним на рівні 28%, а в розряд тих, кому байдуже, незалежна Україна чи ні. «Це, звичайно, привід замислитися», - зауважила І. Бекешкіна.

Вона навила ще один парадоксальний, на її думку, факт: попри те, що 47% громадян України проголосували б за її незалежність, стільки ж, тобто 47%, шкодують за тим, що розпався Радянський Союз. «Правда, це не зовсім ті самі люди, але за цим шкодує і значна частина з тих, хто проголосував би за незалежність», - зазначила науковець.

І. Бекешкіна також повідомила: громадяни по-різному сприймають зміни, що відбулися в житті людей за роки незалежності. Якщо у 1994 році 43% населення вважали, що ці зміни були необхідні, хоч і не такою ціною, то зараз таку думку поділяють 25%. Майже третина наших співгромадян (23%) сьогодні переконані, що необхідність у таких змінах не було взагалі, а 19% із задоволенням повернули б те, що було у доперестроєвний період.

Водночас, зауважила І. Бекешкіна, істотно поліпшилося суб'єктивне життєвідчуття людей порівняно з 1998 роком: тоді більшість населення (60%) вважали, що «терпіти наше тяжке становище вже неможливо», а у 2011 році 53% наших співгромадян вважають, що «жити важко, але можна терпіти». Удвічі - з 4 до 9% - збільшилася й кількість тих, хто вважає, що «все непогано і можна жити».

Проект «Моніторинг соціальних змін» було розпочато Інститутом соціології НАН України у 1992-1994 роках. Щороку опитувалося в середньому 1800 осіб за репрезентативною вибіркою, що представляє доросле населення України (старше 18 років). У квітні 2011 року було опитано 1200 осіб за репрезентативною вибіркою.

УКРАЇНЦІ ПОТРЕБУВАЛИ У 90-Х РОКАХ НАЙНЕОБХІДНІШОГО, А НИНІ РОБОТИ

Проблема фізичного виживання тепер не так гостро стоїть перед нашими співвітчизниками, як у 90-ті роки минулого століття. Сьогодні на перший план для них виходить можливість працювати і заробляти. Про це, коментуючи дані багаторічного проекту Інституту соціології НАН України «Моніторинг соціальних змін», заявив заступник директора Інституту Євген Головаха.

"Виявилось: якщо у 90-ті роки більшості людей не вистачало необхідного - продуктів харчування, одягу, начиння тощо, - тобто всього, що становить базис виживання людей, це була домінанта, то, порівнюючи з кінцем 2010 року, не вистачає, насамперед, можливості працювати, заробляти, знаходити собі додатковий заробіток", - сказав він, повідомляє кореспондент УКРІНФОРМУ.

Є. Головаха зазначив, що домінанта елементарного виживання "з надією на державу, в якій уже розчарувалися", змінилася домінантою потреби в роботі. "Це дуже важливий показник", - підкреслив науковець.

Є. Головаха, зокрема, розповів, що нашим співвітчизникам серед інших ставили запитання, як вони оцінюють останній рік за багатьма позиціями - матеріальними, духовними, політичними тощо.

"Якщо у 90-ті роки за п'ятибальною шкалою це була тверда "двійка", на початку 2000-х це було 2,5 бала, то сьогодні - вже майже "трійка". Тобто загальні оцінки незалежно від тих настроїв, які сьогодні є в людей, показують, що певний рух у напрямку до поліпшення соціально-психологічного клімату є", - підсумував він.

органів виконавчої влади;
* апікант не брав участі у Програмі стажування в минулому.

Детальніше про критерії відбору ви можете дізнатись тут: <http://interns.org.ua/content/kriteriyi-vidboru-dlya-konkursantiv-na-uchast-u-stazhuvanni-v-verhovniy-radii-avtonomnoyi>

Для участі у конкурсі необхідно до 10 вересня 2011 року заповнити та надіслати аплікаційні форми (українською та російською мовами) в електронному вигляді на адресу: crimea@interns.org.ua (до 16:00).

Аплікаційні форми можна скачати тут: українською мовою: http://interns.org.ua/sites/default/files/files/app_forms/crimea/arc_application_11-12_ua.doc

російською мовою: http://interns.org.ua/sites/default/files/files/app_forms/crimea/arc_application_11-12_ru.doc

Будь ласка, у темі повідомлення значає «Crimean Internship Application», анкету називати своїм прізвищем та ініціалами латиницею, (наприклад «ShevchenkoAM_ua» «ShevchenkoAM_ru»)

Результати першого туру (конкурсу анкет) будуть повідомлені всім конкурсантам електронною поштою на зазначену адресу у вересні цього року.

У кінці вересня буде проведено другий тур відбору - співбесіда з представниками ВР АРК та ПСП-ІІ. Стажування розпочнеться орієнтовно на початку жовтня 2011 р.

Джеперло: <http://interns.org.ua/>

Бібліотека-філія №9 ім. Л. М. Толстого.

«У сусіда (С. Полуніна) хата біла...»

БІБЛІОТЕКА: ЧИ ВИБ'ЮТЬ ЗЕМЛЮ ІЗ-ПІД НІГ?

«Ви підняли смолоскип чистих думок, надій і сподівань на благородному тлі своєї душі...» Ці слова присвячуються завідувачу бібліотеки-філії № 9 ім. Л. М. Толстого Любові Тарахтій колишнім заступником міністра культури АРК Леонідом Білим. Книга відгуків – мов збірка віршів. Образно, високим «штилем» заговорили тут люди звичайні і незвичайні. «Спасибі, що щедро даруєте нам тепло своїх сердець і підтримуєте вогонь у вогнищі культури...» Це – студенти, українські філологи. «Пані Тарахтій простягла свою руку через океан до нас, канадців, звідки припливли наші видання, наша історія, наша праця... Для кримської молоді, і не лише українського походження, ця бібліотека – скарб». Це вже слова канадця, заслуженого артиста, кандидата педагогічних наук Ростислава Василенка.

Адже бібліотека – незвичайна. Вона має канадський відділ, а у книгосховищі – безліч книг, які створювалися українцями далеко за океаном. Тож у книжковому фонді по-справжньому унікальні видання: І. Огієнка, Д. Донцова, Б. Грінченка, В. Липинського, М. Костомарова та багатьох інших. Є тут і раритетні журнали: «Хліборобська Україна», «Літопис «Червоної калини», «Українська музика», «Театральне мистецтво», «Вісник»...

Наступного року цей відділ святкуватиме своє п'ятнадцятиріччя. А ще раніше тут був відділ єврейської літератури. Та не прижився. Можливо, завдяки попередньому досвіду Любов Іванівна Тарахтій зустріла ідею створення канадського відділу без будь-якого ентузіазму. Намагалася навіть відмовитися. А коли його все ж таки було створено, вона і сама себе не впізнала: в жінці раптом прокинулася справжня українка, яка довгі роки спала-дрімала у зрусифікованому Криму. Переступаючи поріг канадського відділу (а що кімнату завідувач вважає своїм кабінетом), вона одразу переходить на українську мову спілкування. До цього ж самого закликає табличка й інших відвідувачів. Відповідним чином налаштовують і назви тематичних стендів: «Зачаруй мене розмовою – українською мовою», «Бо жива Україна – і правда у світі жива», «Ностальгія: спогади серця». Саме тут спогади серця найбільше бентежать і саму Любов Іванівну. А це – українське село на Херсонщині, мама, тато, двоє братів, і усіх їх вона, найменша, поховала з проміжком у два роки... Й залишилися донечка з онуками та ця бібліотека – ось майже і увесь сенс життя. Тому і працює Любов Тарахтій з повною самовіддачею, тому і має безліч грамот, одна з яких нагадує, що за плечима – вже 35 років, присвячених бібліотечній справі.

Бібліотеку-філію ім. Л. М. Толстого очолює вона з 1983 року і вважає себе спадкоємицею її традицій та історії. А заснована бібліотека була майже сто років тому. Ще 11 жовтня 1911 року, як свідчать документи, було відкрито «третю міську безплатну бібліотеку ім. Л. М. Толстого по вул. Тюремній» (нині – Дзюбанова), яка згодом зазнала реорганізації і з 1978 року

перемістилася в колишнє приміщення школи № 25 по вул. Крейзера, де перебуває і досі.

А тепер про найсуттєвіше: майбутнє бібліотеки. Хоча, здавалося б, що може загрожувати культурному закладу, який пережив і революцію, і війну, під нашим мирним осонцем небом? Маємо незалежну державу, побудовано чітку вертикаль президентської влади, оголошено про рішучу боротьбу з корупцією, і вже чути, що це – не порожні слова. Але кримських новоспечених «регіоналів» не завезли з Місяця. Поповнюючи лави партії, дехто у той же час підточує її зсередини, бо прийшов сюди не для того, щоб втілювати в життя президентські задуми, а просто вбачаючи в партії влади надійний дах для вирішення своїх проблем. Тож, скориставшись брендом партії, дехто з них уже підготував надійний плацдарм для наступу на незахищені. І дарма, що це – «смолоскип чистих думок», «вогонь у вогнищі культури», головне, що «скарб» – цілком прозаїчний, просто шматок ласої землі неподалік від центру Сімферополя. Схоже, саме так розглядає сьогодні підприємець Сергій Полунін і бібліотеку-філію ім. Л. М. Толстого.

А історія ця не така вже й давня. У попереднього керівництва Центральної бібліотечної системи для дорослих Сергій Полунін якимсь чином одержав дозвіл на побудову майже впритул до бібліотеки власної садиби. І звів її на славу – з баштами, балконами, кількоповерховий. А оглядати цей архітектурний витвір найкраще з вікна бібліотеки, бо з вулиці цьому перешкоджає височенний паркан, який, до речі, під'єднується прямо до рогу бібліотечної споруди. Запасний вихід з неї теж веде безпосередньо на подвір'я Полуніних. Але господарю цього здалося замало, і він почав обживати решту бібліотечної території. У результаті метрів за два від бібліотеки з'явилася ще одна новобудова, де розмістив С. Полунін офісний центр і здав його в оренду. Здавалося, більше поживитися тут нічим – ліворуч від бібліотеки – допоміжні приміщення, куди свого часу майже насильницьки вселилися лідери громадського руху «Громадський ак-

тив Криму» на чолі з В. Лазуткіним. За оренду платили зрідка, і то копійки, хоча ці приміщення були на балансі бібліотеки. Там же знаходилися і так звані «зручності» для читачів та бібліотечних працівників, і були геть незручними. Та все ж таки у бібліотечній системі ці приміщення розглядалися як резерв для можливого поліпшення своєї матеріальної бази.

Ось чому Любов Тарахтій була шокована звісткою, яку принесли до бібліотеки депутати міськради минулого скликання. А, окрім звістки, ще й документ, що зветься рішенням «Про знесення будівель бібліотеки-філії № 9 ім. Л. М. Толстого по вул. Крейзера, 14». Згідно з ним, комунальна установа Сімфе-

ропольської міськради «Централізована бібліотечна система для дорослих» нібито звернулася до міськвиконкому з проханням про відчуження додаткових приміщень, а громадянка Полуніна А. С. (схоже, родичка підприємця) погодилася власним коштом ці споруди разом з бібліотечним туалетом зруйнувати і звести тут те, що їй заманеться. Тим більше, що архітектурний смак С. Полуніна і фінансові можливості вже доведені. Тож новобудова задовольнятиме очі найприскіпливіших естетів з бібліотечної системи.

Розмовляю з цього приводу з керівником «Централізованої бібліотечної системи для дорослих» Тетяною Юрївною Сегодіною. Ви-

являється, жодного прохання до міськвиконкому вона не писала і не підписувала. Навпаки, Тетяна Сегодіна заявляє:

– Це – власність громади, і просто так я її не віддам. Хіба що за умови капітального ремонту бібліотеки, підведення до неї усіх комунікацій, аби вона стала такою ж гарною і зручною, як будівлі самого пана Полуніна, і лише якщо він забезпечить відстань від бібліотеки до своїх споруд з усіх боків не менше, як на три метри. Інакше діду до самого Президента!

Бо хоча і йдеться нібито тільки про технічні приміщення, вочевидь, мається на увазі дещо значно більше. Це «дещо» і привело на подвір'я бібліотеки сумлінних депутатів. Адже приміщення самої бібліотеки відокремлювалося від додаткових у документації лише дрібною позначкою, яка в процесі виконання демонтажу цілком могла «загубитися». Власне, з міськвиконкомівського документа чітко зрозуміло одне: керівництво бібліотечної системи і громадянка Полуніна полюбовно вирішили ліквідувати будівлі за адресою: м. Сімферополь, вул. Крейзера, 14 (такою і є адреса бібліотеки), і це питання має бути поставлене на контроль. Відповідним чином було сприйняте це формулювання і автором інформації у програмі новин ДТРК «Крим». Є чим засмутити й безнадійних оптимістів: пан Полунін не дозволив бібліотеці приватизувати землю навіть під її спорудою. А можливо, він це вже зробив сам? А якщо не зробив, то невдовзі зробіть? Адже його рідний брат як представник Партії регіонів на останніх виборах прорвався у міськ раду і обрав для роботи саме комісію з земельних питань. Сергію Полуніну пощастило менше: до ВР АРК він таки не потрапив, хоча й довіряла йому таку перспективу та ж сама партія.

Але якщо на сесії міськради від 10.10.2010 рішення про знесення споруд бібліотеки не було ухвалено, то цілком закономірно, що вже невдовзі депутати нового скликання розглянуть це питання знову і Андрій Полунін там пролобіює інтереси своїх родичів. І хто почує тоді Тетяну Сегодіну, яка емоційно заявляє: «Помру, але не віддам!» А потім додає: «Та що я зможу? Мене просто звільнять з роботи...»

Те, що у нас культура ходить з простягнутою рукою, вже стало звичним. Бібліотечні керівники давно навчилися просити, кланятися, раді, що їхні підлеглі тепер не непристойніють від недодання і не падають з драбин, виконуючи читачькі замовлення. Безгрошів'я та голод не змогли свого часу вибити землю у них із-під ніг. А ось тепер її можуть просто відібрати, назавжди загасивши там вогнище культури і спорудивши жертвник на честь служіння мамоні. Невже дозволимо? І чи сприятиме це нашому престижу у цивілізованому світі?

Р. С. Сьогодні спірні прибудови вже не належать до господарства бібліотеки, хоча «Закон про культуру» чіпати майно бібліотек категорично забороняє. Схоже, знову приймали закон, а виявилось – дишло...

Тамара СОЛОВЕЙ.
(Фото автора).

Любов Тарахтій у канадському відділі бібліотеки.

Спірні бібліотечні «хорони».

Офісний центр біля бібліотеки.

ЛІКАР ДУШІ І ТІЛА

ДОЛАЮЧИ ІНВАЛІДНІСТЬ, ІВАН КАТЬКАЛО
ПРИЙШОВ ДО БОГА Й ТЕПЕР ЗЦІЛЮЄ ЛЮДЕЙ

Церковних посад у протоієрея Івана Катькала наразі кілька: настоятель церкви Покрови Пресвятої Богородиці, духовник Кримської і Сімферопольської єпархії Київського патріархату, благочинний Сімферопольського району. Літургію він поєднує з ділами не менш праведними, які на вустах людей далеко за межами самого села Перевальне й навіть Криму. Дипломований педагог і вмільний різьбяр по дереву зцілює молитвами, надає консультації з лікувальної фізкультури, загартовування і фітотерапії, зі своїми вірними парафіянами продовжує будувати свій третій храм. А ще на власному прикладі вчить, як треба цінувати життя.

«БАТЮШКО, Я — ГРІШНА...»

Нашу розмову з отцем Іваном і його матінкою Світлою під склепінням церкви обірвав прихід статечної жіночки. Точніше — її дещо несподівана, якщо не сказати більше, поведінка. Солідно вбрана молодийця буквально на порозі притвору різко впала на коліна і в сльозах заголосила: «Ой, батюшко, я — грішна...»

Мені враз стало якось ніяково, відтак не відважився далі споглядати за цією мізансценою. Пізніше все ж довідався, що весь гріх жіночки полягав у тому, що вона зрадила... церкви. Спочатку, виявляється, ходила на службу Богу до отця Івана, а потім, піддавшись, як-то кажуть, зовнішній пропаганді (тоді ледве не на кожному стовпі та паркані в Перевальному можна було знайти листівку з «карами небесними» на голови парафіян «розкольніцького» Київського патріархату та навіть їхніх дітей і внуків), перейшла на бік московської церкви. І майже відразу після цього жінка, за її ж зізнанням, серйозно занедужала. Усвідомлення таких перемен завершило «вівцю, що заблукала» на шлях істини.

— Ви їй чимось зарадили, отче Іване? — цікавився пізніше.

— Так, прочитав молитву...

**«ЗА ПІВРОКУ В НАС НЕ СТАЛОСЯ
ЖОДНОЇ ДТП»**

У Перевальному отець Іван уже сьомий рік. По суті, він — настоятель двох невеличких церков — згаданої вище Покрови Пресвятої Богородиці, яка розмістилась поруч із головним контрольно-перепускним пунктом місцевої військової частини, та Івана-Воїна, яку він, на прохання тутешніх вірян, самотужки звів на власному обійсті в тому ж селі, по той бік курортної Ялтинської автотраси. За великим рахунком, отець Іван гідно продовжує душпастирську роботу в загалі військовиків та їхніх родин, яку започаткував років 15 тому перший настоятель храму отець Іван Гаврилюк зі Львова (на жаль, він передчасно відійшов у вічність).

Заступник командира бригади з виховної роботи підполковник Валерій Бойко добре пам'ятає, як саме розпочиналась його плідна співпраця з нинішнім священиком. «Тієї осені, в листопаді, — згадує офіцер, — в нас у другому батальйоні матросів почали «косити» простудні захворювання. Медицина, звіс-

но ж, працювала, але все одно білці продовжували хворіти. Ми з комбатом — ледве не в розпачі. Комусь на думку спало вдатися до допомоги священика. Так і зробили: отець Іван освятив казарму. Відверто кажучи, ми мало сподівалися на ефект. Але через три-чотири дні пішла позитивна динаміка: госпіталізації більше ніхто не потребував, а хто в госпіталі лежав із наших хлопців, почали повертатися у стрій. А 1 грудня отця Івана ми запросили на традиційний мітинг із приводу початку навчального періоду. Він виступив на плацу з напуттям до воєнків. І що ви думаєте — за той період у частині жодного злочину, серйозної пригоди не сталося. Ось тоді я мимоволі задумався: що це — випадковий збіг обставин чи все ж такі закономірності? Торік отець Іван благословляв наш миротворчий батальйон перед відправленням на Балкани, в Косово. Знаєте, я туди їхав із твердим переконанням, що в нас усе буде нормально. Цю настанову отця Івана намагався передати командирам підрозділів і їхнім заступникам. Можливо, це якесь навіювання. Але факт красномовний: за півроку в нас не сталося жодної ДТП, хоча раніше за ротацію їх було не менше десятка. Для мене це — незабгненне. І наостанок про своє, наболіле. На початку цього року я лежав у госпіталі — знайшли камені в нирках. Больовий синдром медики зняли, але не більше. Дружина порадила звернутися до отця Івана, мовляв, а раптом чимось зарадить. Я так і зробив. Через три тижні мої камінці почали дробитися й виходити».

«ХВОРОБА ПРИВЕЛА МЕНЕ ДО БОГА»

— Отче Іване, коли ви помітили за собою знахарські здібності?

— Ще до того, коли став священиком. До нас приходили знайомі, друзі (Іван Іванович викладав малювання в середній школі, пізніше працював дизайнером на меблевому комбінаті. — Авт.). У когось там голова заболить чи щось таке подібне. Руку прикладу до хворого місця чи просто поглажду — і гість одразу: «О, біль пройшов». Однак, це мене насторожило, бо лізти туди, чого не розумієш, не можна. Богослужіння ж дало мені, так би мовити, і право духовно зцілювати. Але це не є якесь моє лікування. Це Боже лікування. У

цьому процесі я, можливо, трішечки присутній, бо читаю молитву. Читаю, як усі читають.

— Але народ звідусіль звертається до вас по допомогі, передусім, як цілителя?

— Так, люди у нас здебільшого прагматичні — бажать не стільки Бога прославити, скільки допомогу отримати.

— А що вас особисто спонукало присвятити життя служінню Богу?

— Хвороба привела мене до Бога. У дитинстві я переніс два компресійні переломи хребта — результат падіння з коня і ширти. У 33 роки це далось взнаки. Я якраз тоді оформляв однієї поважній людині в Сімферополі інтер'єр квартири. Увесь час у зігнутому положенні, поступово відчув, що стояти більше не можу. Кажу про це Михайлу Григоровичу, замовнику. Він мені: «Ви вже доробіть, а я вас відвезу до Києва. Там безнадійних на ноги піднімають, а не те що таких, як ви». Михайло Григорович справді відвіз мене в третю клініку Київського інституту неврології. Сорок днів там мною займався професор Алієв. Але безрезультатно. Біль тільки посилювалась. Був я і в Касьяна, й у Матроса, але мене навіть не прийняли. Виявилось, компресійні переломи — не їхній профіль. Один харківський професор запропонував мені операцію. Я відмовився, бо не давали бодай одновідсоткової гарантії на одужання. Майже рік я пролежав у лікарнях Києва, Сімферополя, Євпаторії. Зрештою, мене вписали і дали другу групу інвалідності. Невропатолог із Сімферополя при цьому пророкував мені майже повну нерухомість через ушкодження саме тих хребців, що відповідають за ноги і руки. Цим самим він мене підштовхнув до порятунку.

**«І ВІДПРАЦЮВАННЯ
ДОБРИМИ СПРАВАМИ»**

— З чого ви почали свій порятунок?

— Із розробки спеціальної програми. Вона включає в себе ранкову гімнастику, фізичні навантаження за різними системами, скажімо, Дікуля, дихальні, водні процедури, голодування, здорове харчування, молитви і відпрацювання добрими справами. Їх я виконую й досі. Щоденно — і взимку, і влітку. У Аяні (річці біля підніжжя Кара-Дагу. — Авт.) купуюся за будь-якої погоди. Якщо зранку мені на

службу, то спочатку йду на річку.

— Добрі справи — це що?

— У мамі в селі Товста на Сумщині я навколійки посадив сад. Згодом викопав колодязь. Мама з матінкою опукали мене туди на мотузці. Знову ж таки, це відпрацювання добрими справами триває донині. Так, нині ми будемо церкву Преображення Господнього в селі Краснолісся.

— І все в комплексі вам допомогло здолати фізичну неміч?

— Приблизно через рік я самотужки встав на ноги. Ця сама програма допомогла і моїй старшій доньці Марії — у неї вроджений дитячий церебральний параліч (в отця Івана дві доньки і два сини, які навчаються в Київській духовній академії. — Авт.). Хоча біль мене досі не відпускає.

Я просто навчився з ним жити, бо сильно зміцнів дух. Дух той біль дуже послабив. Колись я серйозно займався східними напрямками, зокрема кунг-фу. А коли прийшов до православ'я, то переконався, що глибина духу тут усе ж більша.

**«НАША ФІЗИЧНА ПЛОТЬ
ДУЖЕ СТРАЖДАЄ»**

— Яке людське вдосконалення для вас первинне — духовне чи фізичне?

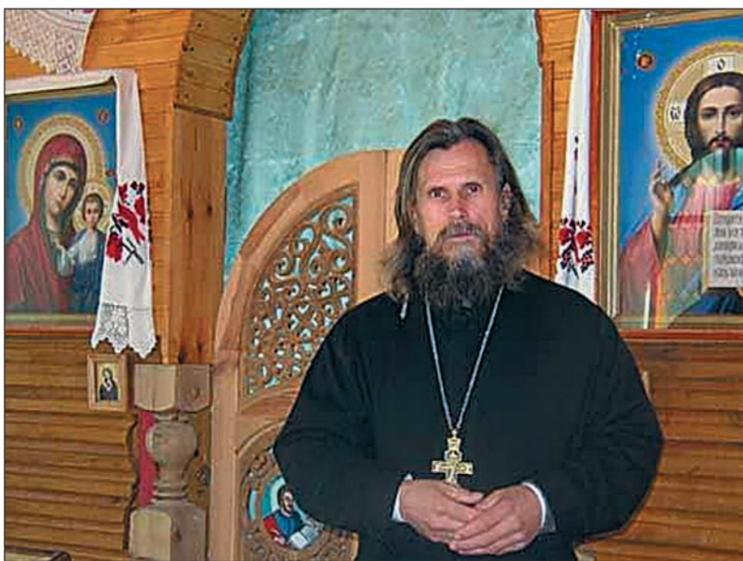
— У церкві на першому плані ставиться дух, а все решта — вторинне. Але сьогодні час такий, що треба приділити увагу однаково духовному і фізичному. Бо ж ми бачимо, як наша фізична плоть дуже страждає. І це повсюдно спостерігається. Тому треба підняти і дух, і плоть. Я відчув це на собі. Дивіться, як буває: людина ходить у церкву, молиться день, місяць, два. А результату немає. Як тоді вона міркує: Бог відвернувся від мене, більше не піду до нього — не допомагає. Мало ж людей, які ладні терпіти рік чи два, а потім на рівні духу, врешті-решт, отримати бажаний результат. А коли одночасно «вмикаємо» і фізичне, і духовне, то він настає значно швидше. Христос нам говорить: тіло наше — храм Духа Святого. Себто ми повинні до свого тіла ставитися як до храму, берегти його, дбати. Не можна розвиватися тільки в одному напрямі. Це тупик, якщо людина молиться і нічого при цьому не робить. Віра без діла мертва так само, як людина. Повинна бути гармонія. Я так своїх парафіян наставляю.

— Що ще вписується у вашу практичну гармонію?

— Бджоли. Це моє уподобання з раннього дитинства. Тому зараз у мене 90 вуликів, сам із ними порякую. Є невеличкий садок, виноградник. Люблю займатися прищепленням дерев. Узагалі, мені робота на землі подобається...

Василь САДОВСЬКИЙ.

м. Сімферополь.
Фото В. Садовського і О. Носаненка.

**ВІТАННЯ МІНІСТРА КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
МИХАЙЛА КУЛІНЯКА
ТА ПЕРШОГО ЗАСТУПНИКА МІНІСТРА
ЮРІЯ БОГУЦЬКОГО
ДО ВІРУЮЧИХ МУСУЛЬМАН УКРАЇНИ
З НАГОДИ СВЯЩЕННОГО МІСЯЦЯ РАМАДАН**

Вітаємо віруючих мусульман України із святковими днями Священного місяця Рамадан!

Україна віддавна стала гостинним домом для багатьох народів, котрі традиційно сповідають іслам. Усвідомлення відповідальності за добробут та спокій у цьому домі, його сьогоднішня й майбутня — наш спільний обов'язок і відповідальне завдання. Держава високо цінує благородну працю вітчизняної мусульманської умми на духовній ниві, шанує вагомий внесок у справу піднесення моральних засад суспільного буття.

Нехай благословенний час широкої молитви наповнить ваші душі невичерпною енергією і дарує здоров'я, щастя та оптимізм земного буття!

**З повагою,
Міністр Михайло КУЛІНЯК
Перший заступник Міністра Юрій БОГУЦЬКИЙ**

1 СЕРПНЯ МУСУЛЬМАНИ РОЗПОЧАЛИ МІСЯЦЬ ПОСТУ

Початок найспекотнішого літнього місяця цього року збігається з початком місяця мусульманського посту, місяця Рамадану. Мусульмани дуже чекають на його початок, котрий, за визначенням Європейської ради з фетв та досліджень, цього року розпочався 1 серпня.

Рамадан — це місяць, в якому Бог дав пророкові Мухаммеду Господнє одкровення — Коран, і саме в цей місяць мусульманам приписано постити: «О ті, що увірували! Приписано вам піст, так само, як це було приписано тим, хто жив перед вами, — щоб ви були богобоязливі!» (Коран, 2:183).

Піст для мусульман — час духовного очищення, набли-

ження до Бога й переосмислення прожитого життя. Віруючі утримуються від їжі, пиття й подружніх інтимних стосунків від світанку до заходу сонця. Однак Творець через свого Пророка застерігає людей: «Якщо (людина) не припинить брехати й чинити несправедливо — Бог не має потреби в його відмові від їжі й пиття». Займаючись своїми повсякденними справами, віруючі, водночас, служать Всевишньому особливо старанно, зосереджуючись на молитві й духовному самовдосконаленні.

Піст навчає цінувати Божі дари, якими Він щедро наділив людей і дав їм як благо. Усвідомлення цінності проситих буденних благ виховує дбайливе до них ставлення, а

також спонукає бути уважнішими до потреб мільйонів знелюдених. Саме протягом Рамадану мусульмани намагаються бути особливо щедрими, а колективні молитви й спільна участь в добрих справах згуртовує їх, адже, як сказано в Корані, «віруючі, як чоловіки, так і жінки, — друзі одне одному: вони закликають до схвалюваного і відговорюють від негожого...» (Коран, 9:71).

Тільки в Рамадан, окрім обов'язкової п'ятиразової молитви, мусульмани додатково здійснюють щоденні індивідуальні або колективні молитви — таравіх. Існує й сунна (практика) пророка Мухаммеда, що полягає в щоденному читанні Корану протя-

гом усього Рамадану, і бажано встигнути прочитати його повністю до кінця місяця. Сьогодні чимало мусульман дотримуються цього, вдосконалюючи знання своєї Священної книги.

Особливу цінність мають останні десять днів Рамадану, адже саме в одну з цих ночей пророку Мухаммеду було дано перше одкровення Корану, і саме на одну з них приходиться Ніч Величі. «Ніч Величі краша за тисячу місяців. У цю ніч ангели і Дух (ангел Гавриїл), з дозволу їх Господа, сходять у всіх Його веліннях. Вона благополучна до вранішньої зорі» (Коран, 97:3-5). Хто вистояв у молитві Ніч Величі з вірою та надією на нагороду від Всевишнього — тому простяться його попередні проступки.

НЕЗРЯЧІ БАЧИТИ НАВЧАЮТЬ...

Цим людям зовсім не хочеться говорити про ту трагедію, що спіткала їх у житті, – вона і так шохвилини з ними. Мені ж навпаки, аби до кінця усвідомити їхню унікальність, хотілося знати про них усе, хоча, звичайно ж, можна було обмежитися суто радянською фразою: попри труднощі, вони сповнені оптимізму, бо про них дбає Вітчизна.

Проте такі сповнені і такі дбас. Бо це для них з ініціативи львів'янки Оксани Потинько було створено проект «Відчинилося життя», що знайшов гарячу підтримку Міністерства культури і туризму України. Для них і для нас, аби сліпі співаки і музиканти навчили нас, зрячих, як треба бачити, як треба жити, бо всьому іншому не навчиш – тут потрібен талант.

Цих обдарованих людей зі всієї України зібрав під своїм дахом Львівський національний академічний український драматичний театр ім. Марії Заньковецької, в оркестрі якого грають як зрячі, так і незрячі музиканти. Останні не бачать злету диригентської палички, але на якість виконання це не впливає. Задля підтримки своїх обдарованих друзів по пісні участь у таких концертах беруть і визнані майстри своєї справи, такі, як заслужена артистка України Леся Горова, народні артисти України Ніна Матвієнко, Павло Дворський та багато інших.

Уже три роки, як вони єдиною командою мандрують Україною, захоплюючи публіку, хоча особисто я лишилася не в меншому захваті навіть не від імених гостей, а від тих, задля кого цей проект було створено. Так, ці люди дещо скуті у своїх рухах – їм не до підтанцювок, вони ніколи не побачать, які чудові квіти дарують їм присутні, і не завжди вдало можуть відповісти на поцілунок, але як лунають їхні голоси, скільки в них щирості, затамованих почуттів, які переповнюють душу!

Ось виконує «Лісову пісню» Марічка Швардак – її

голос, мов чистий струмок, перекочується з камінця на камінець. І я думаю, чи доводилося Марічці бачити отой ліс, чи набагато важливіше – бачити його серцем?

Здається, найбільше «ефірного часу» дісталось нашій землячці Зері Кираджівій, фіналістці телевізійного проекту «Народна зірка». Зера – справжня українка, її вимови могли б позаздрити наші високопосадовці, дарма що кримська татарка. «Сіла птаха» в її виконанні просто перевертає душу. А ще вона – пластична, вільно тримається на сцені, на відміну від Степана Гончаренка (теж надзвичайно талановитого!), з яким нібито відбувається пісенна розмова.

Однією з особливостей концерту є принцип, що використовується у телепрограмі «Дві зірки», – незрячі артисти на сцені, здається, потребують чийсь присутності поруч, як і у повсякденному житті. Їм постійно охоче приходиться на допомогу ведуча концерту Валентина Бондар. Ось вона заводить розмову з найменшенькою співачкою, ученицею Львівської спецшколи Вікторією Дудик, розпитує, де

вона побувала на гастролях і як до цього ставляться вчителі. Ця невимушена розмова створює сімейну теплу атмосферу і, певне, має на меті підтримати дівчинку, аби та мала можливість похвалитися своїми досягненнями і відчувати, що її доля цікава і для усіх присутніх у залі. Аби вірила – Божа Матір, з якою вона розмовляє в одній із пісень, її чує і не залишить напризволяще.

Учасники проекту в Сімферополі уже вдруге (вперше побували тут у 2009 році) і, певне, продовжуючи ще тоді розпочату розмову, пані Валентина звертається до присутніх: «Ну що, вже трохи вивчили українську мову? Розумієте нас?» Запитує необразливо, а так само сонячно і привітно, як робить і все інше. Та якби не розуміли, чи була б зала Кримськотатарського театру заповнена до останнього місця, чи було б стільки квітів, овацій і чи підспівували б насамкінець артистам і організаторам стоячи? А серед інших й шановні гості із Києва, з Міністерства культури і туризму України, які приїхали, аби привезти вільне слово від самого міністра. Вони, Тетяна Ігнатенко та заслужена працівниця культури України Наталя Жмака, в такт пісні розмахуючи руками, зараз так нагадують юних безтурботних фанок!

Мене теж не обминула ця доля. Для себе я виділила братів Валентина та Михайла Золотухіних. Можливо, тому, що сама колись захоплювалась сольною грою на гітарі, але і не мріяла про таку досконалість, а можливо, тому, що вони дійсно найкращі, у всякому разі, найбагатогранніші. Бо, окрім сольної гри дуетом, ще й барди пишуть пісні та виконують у власному супроводі. Та й пісня, що вони продемонстрували, показала: хлопці, як і всі тут, – патріоти, а це завжди тішить. Їхня «Тарасова гора», особливо приспів, змушує здригатися. Сильне, звучне, проникливе виконання, особлива щемка емоційність, – все це свідчить про небайдужість авторів до обраної теми.

З коротенької розмови, яку мала я після концерту з братами, довідалась: в

їхньому активі аж 73 власні пісні, 5 компакт-дисків. Брати – лауреати 10 міжнародних конкурсів, мають нагороду, у тому числі і міністерську грамоту. А ще вони дуже життєлюбні активні люди, яким до снаги і туристичні мандри, і бойові мистецтва. А своїми піснями вони прагнуть змінити людей на краще, змусити їх замислитись про власне призначення у цьому світі.

Не витримавши, запитала, як то воно могло статися, що вони, брати-близнюки, мають одну і ту саму проблему зі здоров'ям. Виявилось – це наслідок передозування антибіотиків у ранньому дитинстві під час інфекційної хвороби.

Але все це, на щастя, зовсім не означає, що незрячі позбавлені особистого життя. У Валентина підрастає донечка Юля, а один із учасників проекту під час цих гастролей теж став батьком, з чим його і привітали прямо на сцені. Взагалі ж, склалося враження, що у цьому трохи відокремленому світі діють значно гуманніші, людяніші закони, ніж зовні, бо люди меркантильні, зацікавлені на власних інтересах,

туди просто не потрапляють. Але до тих, хто проклав сюди стежину, ставлення особливе – це їм присвячують пісні, їх люблять і шанують.

Бо не завжди ж отакі урочисті святкові події і в учасниць жіночого ансамблю з Житомирщини «Гармонія», і у співака з вільним могутнім голосом Василя Ступача та й у всіх інших. Ці люди щоденно потребують уваги та спонсорської підтримки. І чи не найкращий її варіант – це працевлаштування. Ось чому у повітрі постійно витало ім'я Едуарда Брацлавського з Сімферополя, який працевлаштовує інвалідів і якому теж присвячують пісні. Але таких людей могло б бути і більше. Саме ця думка, можливо, і приховувалася за словами братів Золотухіних про сенс життя, бо, говорячи про велике і глобальне, всі ми розуміємо: гріш йому ціна, якщо воно викличе осуд у погляді святої небесної Диви. Усе це знов і знов змушує замислюватися про високу мотивацію добрих людських вчинків.

Тамара СОЛОВЕЙ.
(Фото автора).

МАЄ КРИМ УКРАЇНСЬКІ ТАЛАНТИ!

Важливо, щоб кожна добра справа була гідно поцінованою. І не колись, через багато років, а тоді, коли є сили і змога ще зробити чимало корисного. Аби ще було натхнення, яке дарує прихильність до твоїх задумів оточуючих. А в ідеалі – ще й їхня допомога. Але таке трапляється нечасто. Можливо, тому один із режисерів фільму «На перші гулі» за п'єсою Степана Васильченка Олександр Польшенко так щиро і сердечно дякував усім, хто допоміг їм в тандемі з дружиною Аллою Петровою та маленьким артистам зі студії «Світанок» здобути право заявити несподіване: так, у нас в Криму народилося справжнє українське кіно, хрестоматійне з точки зору знайомства з українським народним побутом та звичаями більш як сторічної давнини! А ще й веселе, молодіжне, де всі актори юного віку, навіть бабуня Северина. І хоч із цією метою Зою Мансурову й розмалювали належним чином, утім, відчувалося – «бабуня» ледь-ледь стримує свою молоду енергію.

Та найдосвідченішою і найартистичнішою, безперечно, була учорашня випусниця «Світанку», а нині студентка престижного ВНЗ Олеся Онопрієнко – отака собі чарівлива, весела і сувораводночас господиня Василина, яка разом з чоловіком Савкою (Євген Давиденко) аж ніяк не хотіли дозволити своїй вісімнадцятирічній донечці «дієувати». Та, зрештою, здалися. І Оленка (Юлія Харківська) й Тиміш (Сашко Поліновський) одразу ж побралися. Ось і уся фабула цієї вистави. Здавалося б, негусто. Та головну увагу прикувало інше – колоритне, я б сказала, музейне українське вбрання молоді і зовнішній антураж. Адже події відбувалися не на шкільній сцені, а у справжнісінькому старовинному українському селі, де «жива» хата під стріхою, «живі» речі – столи, лавки, глечики. Та і в печі

можна хоч зараз варити вареники. І ніяких тобі декорацій. І все це – серед мальовничої кримської природи.

Скажете, такого не буває? Я теж так думала. Але коли є бажання і воля – можливо все. Та це вже інша сюжетна лінія, не за Васильченком, яку теж неможливо проігнорувати, бо вона дуже співзвучна вже сказаному.

Жила-була собі в Севастополі дівчинка Таня, розумна і допитлива. Коли виросла, здобула кілька вищих освіт. Серед відзнак – дипломи Московського державного університету та Тернопільської академії народного господарства. І подарували їй батьки, окрім тяжіння до знань, ще й велику любов до української землі. Бо мати її Ольга Григорівна (дівоче прізвище Ющенко) виросла на Поліссі в селі Максимовичі, схожому на ілюстрацію з книги народознавства, де часто гостювала й маленька Таня. А батько, військовий морський офіцер Геннадій Ванєєв, хоч і був росіянином та 20 років прослужив на Камчатці, ставши народним депутатом незалежної України І-го скликання, глибоко пройнявся атмосферою держа-

вотворчих процесів на своїй новій Батьківщині. Він не раз розповідав про те, як Верховною Радою було проголошено державну незалежність під «Запорозький марш» кобзаря Євгена Адамцевича (нинішній гімн ще не було прийнято) і якими урочистими й незабутніми були ті хвилини. Усе це глибоко запало в душу Тетяні і, хоча вона вже була затребуваною успішною людиною (директор відомої фірми високомодного одягу «Серафіно», член Ради підприємців при Кабінеті Міністрів України), та, одержавши в подарунок від Василя Скуратівського книгу «Русалії», жінка раптом перейнялася несподіваною метою-мрією: відтворити в Криму, поблизу могили автора «Запорозького маршу», старовинне поліське село.

Але швидко казка мовиться, та не швидко справа робиться. Розпочалися пошуки належних експонатів по всій Україні, та старовинні хати, які вражали уявлення, якщо і знаходилися, то не були придатними для транспортування. Дерев'яні, вони розсіпалися, як хмиз. І важко було сказати, що з цього вдасться-

такі відреставрувати, а що доведеться лише марно везти через всю Україну. А треба ж було привести хату в такий стан, щоб у ній можна було жити!

Та коли, нарешті, у Криму з'явився перший музей-скансен (під відкритим небом) «Рідне село», він здобув надзвичайно високу оцінку. І не лише у простих відвідувачів, але і у високопрофесійних поціновувачів: музею було присуджено Гран-прі італійцями за збереження народних традицій, духовність та гостинність. Гостей вразило не тільки побачене, але і почуте (готувала і проводила екскурсії родина Потапових). А Потапови – це пані Тетяна, її чоловік пан Олег, вірний партнер і однодумець, та їхній син Роман. Сьогодні в музеї фахівці з народної творчості проводять майстер-класи, і він вже не вперше стає знімальним майданчиком.

Тож Олександр Польшенко перед демонстрацією кінофільму чекав на Олега та Тетяну Потапових як на найдорожчих гостей. Тим більше, що вони надали можливість використовувати музейні експонати абсолютно безкоштовно. Хоча, поговоривши з пані Тетяною, я цьому зовсім не здивува-

лась. «Хочу побажати, щоб відродилися українські традиції, поновлювалися знання про минувшину та давали паростки в серцях», – каже вона.

Але хіба не цього прагнуть і Олександр Польшенко, керівник студії «Світанок», режисер-постановник фільму, заслужений діяч мистецтв України Алла Петрова та всі «світанчани»? І все це, заповітне, – поза межами бізнесових інтересів. Перейнялися ідеєю й інші учасники проекту, зокрема, оператори Володимир і Тетяна Кравченки (студія «Відео плюс»). Не залишилось осторонь і керівництво бібліотеки ім. І. Франка, яка, одержавши нове приміщення, стала справжнім культурним центром.

Після ознайомлення з фільмом режисери запросили присутніх поділитися думками з приводу побаченого. Слово мали Борис Балаян, Петро Вольвач та глядачі із зали. Голова Кримської філії НТШ й відомий симиренкознавець П. Вольвач, якого хтось назвав «хрещеним батьком» цього фільму, вдався до узагальнень: так, у степах Криму було до 70% українських поселень, і до цього факту треба повернути увагу кримської влади з належними висновками.

А режисер-постановник Алла Петрова розповіла про зйомку «зсередины». Виявилось, що вона відбувалася упродовж одного дня, який видався дуже холодним і похмурим. Тож у фільмі є і деякі дрібні «ляпи».

Особисто я «ляпів» не помітила. Хіба що трохи «перегравав» Савка, та, як стало відомо, ця роль дісталася йому з «технічних причин». Звернула увагу і на те, що музичний репертуар був досить сучасний, хоча і «в тему». Але помітила це лише тому, що була причарована чудовим виконанням пісень «наживо» Олеся Онопрієнко, і вони ще довго звучали для мене після перегляду разом зі словами: «Так, Україна дійсно має талант!»

Хтось має талант співака, хтось – артиста, хтось – постановника, а хтось – людини, яка допомагає мріям здійснюватися і народжуватися новим.

Тамара СОЛОВЕЙ.

На фото: угорі – Алла Петрова, Олександр Польшенко і юні артисти студії «Світанок»; унизу – Тетяна та Олег Потапови і їхнє рукотворне «Рідне село», де знімався фільм.

«САМОРОДКАМИ» КВІТНЕ ЗЕМЛЯ!

(Закінчення.)

Поч. на 1-й стор.)

До складу журі, що оцінювало репертуар, виконавчу майстерність та сценічну культуру учасників, увійшли:

1. Любов Матвійчук – професор Національної музичної академії України, заслужена артистка асоціації народних інструментів США, лауреат міжнародних конкурсів.

2. Дмитро Белінський – заслужений артист Росії, президент Російського клубу музикантів-народників, директор квартету «Сказ».

3. Ігор Снедков – професор Харківського державного університету мистецтв, лауреат міжнародних конкурсів у Нью-Йорку, Римі, Мюнхені та Відні.

4. Олександр Сметанін – народний артист Росії, заслужений діяч мистецтв України, лауреат премії АР Крим.

5. Ернст Кузьма – заслужений артист України, відмінник народної освіти, лауреат міжнародних конкурсів.

6. Валентин Лобанов – керівник Сімферопольського оркестру народних інструментів ім. Г.

Катя Масленкова

Шендерьова, лауреат міжнародних конкурсів.

Проведення фестивалю народної творчості «Самородки» збіглося зі святкуванням Дня Конституції. Концерти його учасників, присвячені цій даті, відбулися в севастопольських музичних школах, військових частинах, на кораблях ВМСУ та ЧФ РФ, а також у міжнародному центрі відпочинку молоді «Зоряний берег».

За рішенням журі медалью і дипломом Гран-прі нагороджені:

1. Тріо бандуристок «Вишиванка», м. Полтава;

2. Дитячий фольклорний гурт «Акулинка», м. Белгород, Росія;

3. Кирило Євстратов, домра, м. Саратов, Росія.

Серед лауреатів I ступеня у номінації «Вокал» журі відзначило Катерину Масленкову – керівника севастопольського гурту «Горлиця». Окремо цей гурт став лауреатом II ступеня.

Катерина Масленкова – молодий талановитий фольклорист-музикознавець, керує колективом три роки, й три роки поспіль «Горлиця» бере участь у фестивалі «Самородки». Спочатку гурт посів третє місце, потім, минулого року – перше, й зараз, на жаль, друге місце. Катерина – з російськомовної севастопольської родини, але люблена в українську мову, українську народну пісню.

– Де ви особисто вчилися співу?

– Я місцева, з дитячих років співала в гурті «Калинка» Севастопольського будинку дитячої та юнацької творчості. Потім заохочувалася українською народною піснею. Навчалася у Київському національному університеті культури і мистецтв. За фахом я – фольклорист-музикознавець. За роки навчання в університеті я багато дізналася про фольклор різних регіонів України. Ми виїжджали в експедиції, збирали фольклорні пісні Чернігівщини, Полтавщини, Чернівецької області. Пізніше я збирала татарський фольклор у Криму.

– Чим відрізняються фольклорні пісні регіонів України?

– На Чернігівщині просліджується м'який звук «л». Ближче до російського кордону співають більш відкритим звуком, ніж, скажімо, на Полтавщині. Є чимало різних нюансів.

– Українському фольклорному гурту не важко у російськомовному місті?

– Важко. Є у нас в репертуарі і російські пісні, але мені більше до вподоби українські. Вони – протяжні, а мова українська – ніжна та милозвучна. Розмовляеш нею – наче співаєш. Та й жінки у «Горлиці» підібралися з різних куточків України. Для них це – рідне, а для мене – улюблене. Колектив аматорський, але ми намагаємося досягти професійного рівня. Інколи

Фольклорний гурт культурного комплексу «Корабел» (м. Севастополь)

нам це вдається. Нещодавно ми поставили досить цікаву обрядову річ «Весілля», з усіма нюансами: перевдяганням, розплітанням та заплітанням коси.

– На яких майданчиках Севастополя чи за його межами співає гурт «Горлиця»?

– У Севастополі ми вже освоїли майже всі сцени, а щодо виїздів за його межі, тут є складнощі. Я мрію про достойне фінансування гурту. Нещодавно

нас запросили на фестиваль фольклорного співу до Ворзеля, є таке містечко під Києвом, але через брак коштів ми так і не змогли поїхати. Намагалися навіть самотужки шукати спонсорів, зверталися до депутатів, приватних підприємців, політичних партій, та все – марно. 5 тисяч гривень – саме стільки було потрібно для поїздки на фестиваль гурту з 8 осіб. Але ми так і не змогли їх віднайти. Було дуже прикро. Скрутні часи... люди не готові вкладати гроші в мистецтво, культуру, мову.

– На фестивалі ви посіли перше місце як вокаліст. Задоволені результатом?

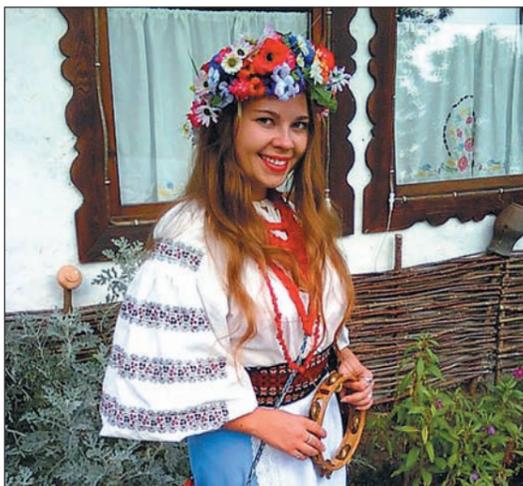
– Так, я співала одну купальську й одну народну пісню «Ішов козак потайком». Звичайно ж, я задоволена, але я так люблю свій колектив, тож те, що стосується мене особисто, для мене – не так важливо. Мені було б приємніше, якби перше місце посіла «Горлиця». Катерина Масленкова

Кирило Євстратов

– наймолодший, 24-річний керівник відомого у Севастополі українського фольклорного гурту «Горлиця». Росіянка, що бездоганно володіє українською, бездоганно співає й дбає про збереження української народної пісні. Це ж справжній самородок на кримській землі! Агов, українська громадо Севастополя! Як же могло так статися, що гурт не потрапив на фестиваль на Київщину через брак коштів?

Лідія СТЕПКО.
м. Севастополь.

Дитячий фольклорний гурт «Акулинка» (м. Белгород)

Тріо бандуристок «Вишиванка» (м. Полтава)

ЧОТИРИ ЩАСТЯ АРКАДІЯ УСИКА

Аркадій Михайлович Усик – жвава, рухлива людина, з живими промінчиками в очах. У свої 75–80 він ще активно працює за фахом, хоча сам – інвалід II групи, і зі слухом негаразд, і короткозорість дошкуляє (це з самого юнацтва).

А контузія, а операції, рани (оті, що на серці – у прямому і переносному смислі слова!) У прямому – від інфаркту, а в переносному – від тяжких втрат. Бо вже майже тридцять років, як пішла з життя його 32-річна донечка Іра, і нещодавно минуло три, як розлучився він зі своєю Рибонькою (так Аркадій Михайлович називає в записках свою кохану дружину Тоню).

"Я й зараз ще не вірю, що лишився один, ось-ось здається, що вона увіде, наперед знаю, що скаже і як", – це не в книзі, це в розмові з Аркадієм Михайловичем. Адже 58 років прожили душа в душу. Йому і зараз не зрозуміти тих чоловіків, що, прийшовши додому, "прилипають" до комп'ютера чи телевізора, – кожен вільну хвилину Аркадій Михайлович

даліст, вступив ще в 1939 році, але настав час військової служби, що затяглася на довгі роки війни. Доучувався вже пізніше, з 1946 до 1950 року. Креслярська дошка для Аркадія Михайловича була не полем боротьби за хліб насущний, а живим екраном, на якому розгорталася захоплюючі події, де актором, режисером і автором

1939 р. Курсант Московської пролетарської дивізії

тебе висуває, були впевнені, що ти не вчиниш якусь там революцію, котра зметє і їх самих.

Першою керівною для пана Аркадія стала посада заступника головного архітектора м. Керч (тоді ще йому не виповнилося і тридцяти). Саме в Керчі найрясніше розташовуються його споруди. У 1953 році Аркадій Михайлович став головним архітектором Керчі, а в 1957 році – обраним мером міста. Але не попрацював на цій посаді і року – в листопаді 1958 року рішенням обкому партії його перевели в Сімферополь на посаду начальника управління капітального будівництва Кримського облвиконкому. В УКБі пропрацював А. Усик близько чотирьох років – ця посада давала йому надзвичайні можливості, і він поспішав встигнути зробити якомога більше. "Пам'ятники" того часу стали тролейбусна лінія Сімферополь – Алушта – Ялта, кілька водосховищ і безліч житлових будинків, шкіл, лікарень, адміністративних об'єктів та споруд комунального господарства (те, що тепер продають, ділять і переділюють онуки за віком Аркадія Михайловича). Та після реорганізації, за ініціативою М. С. Хрущова, УКБ було ліквідовано, і його колишній керівник почав працювати в Кримському філіалі "Гипрограда" керівником проектного майстерні. Довелось йому побувати і директором Кримського філіалу інституту "Укрнигипросельхоз". А в 1972 році Аркадія Усика призначили головним архітектором Сімферополя. Знає Аркадій Михайлович з власної практики і що таке праця депутата міськради. Та чи варто перераховувати увесь послужний список цієї людини? Він, м'яко кажучи, змістовний, і внесок А. Усика на цих посадах у підвищення добробуту своєї країни керівництво оцінило гідно. Має Аркадій Михайлович орден Богдана Хмельницького та "Знак пошани", медалі "За трудову доблесть". Є лауреатом премії Ради міністрів АРК та заслуженим архітектором України.

Ще 15 медалей та орденів Вітчизняної війни I та II ступенів – це більше сто сується тих буремних літ, коли (і то щастя!) молодий солдат не загинув, а, потрапивши в оточення і полон під Березиною, втік на волю вже на восьмий день. Він сьорбнув і партизанської юшки, і крокував серед відбірних військ найкращої в армії Московської дивізії, бо був відмінником армійської служби, як скрізь і завжди, за що б не брався. Але те його воєнне щастя було б неповним і взагалі могло б звестися нанівець, якби виявили до його перебування в полоні (цілий тиждень!) "компетентні органи" підвищений інтерес. А вони і цікавилися, але не вчепилися, мов лещатами, як то іноді буває. Проте і спокою не було. Аж до того часу, до якого так прагнув дожити батько Аркадія Михайловича...

Ось один зі щоденникових записів. "14 листопада

2003 р. Сьогодні минає 105 років з дня народження мого батька – Михайла Андрійовича Усика. Від нього до мене перейшла, мабуть, та безмірна любов до батьківщини – рідної України, рідної мови, всього українського. Не дожив він до цих днів..." А син його дожив! І в цьому четверте, чи не позакорентне щастя заплуженого архітектора. Він встиг оцінити переваги нової розкріпаченої архітектури і нової розкріпаченої людини.

І хоч я постійно користувався усіма можливими пільгами за часів Радянського Союзу, мав персональну пенсію, я і моя сім'я лікувалися в лікарні, яку не порівняти з іншими, ми регулярно відпочивали в санаторіях, я не знав, що таке черги, – просто брав те, що мені потрібно, але коли постало питання про незалежність України, я з радістю віддав все, одержавши ті самі пенсійні копійки, що й інші мої співгромадяни. І був щасливий! Мене вразило тоді, з яким піднесенням і патріотизмом віддав свій голос за незалежну Україну й голова облвиконкому Трохим Миколайович Чемодуров. Це була дійсно нова розкріпачена людина.

І за ці роки я в своїй державі не розчарувався. Голосував свого часу за Ющенка і його команду. За них голосував і мій онук Дмитрик, що мешкає тепер у Німеччині.

Що ж до приватної власності, то я завжди розумів, що так воно було і буде, радянський експеримент, що тримався на кістках, провалився.

Але Аркадій Михайлович не намагався плямувати чорною фарбою усе, чим він жив довгі роки і чому сумлінно служив, як-то кажуть, "в межах Конституції". Йому регулярно доводилося входити до оточення перших осіб держави, коли ті приїздили до Криму.

85-ліття, 2006 рік

Сподобався Микита Хрущов, просто одягнений: "Хрущев расстегнул свой пиджак, затем джемпер (вот здесь я обратил внимание во что он был одет: на нем был серый, не новый костюм – на воротничке были видны засаленные места – с двумя дырочками от золотых звезд, которые в повседневной жизни он, видимо, не носил...)" І висновок після спостереження поведінки цієї непересічної людини впродовж кількох годин: "Ещё раз хочу подчеркнуть, что Хрущев мне понравился. Простой в обращении, не напыщенный, жизнерадостный, непосредственно воспринимающий все происходящее вокруг..."

Аркадій Михайлович пам'ятає репресії 1937 року, те, як вивільнялися квартири батькових друзів і їх обжили сімейства, які працювали на НКВС (не будемо згадувати прізвища нині відомих людей...).

Цікаві спогади Аркадія Усика і про його зустрічі з двічі Героєм Радянського Союзу, заступником Голови Верховної Ради УРСР Сидором Ковпаком. "Про-

стецкий украинский дядько, с бородкой, небольшого роста", який полюбляв грати в дурня і міг сказати комусь з гравців: "Ви-лазь, ти не вмєш грати. Трошки повчись у мене".

І займав його місце. "Ковпак играл азартно, с присказками, с подначкой – говорил при этом только на украинском".

Пам'ятає Аркадій Михайлович і оте "горезвісне" приєднання Криму до України, що обросло вже мохом легенд, мовляв, світ не бачив, щоб так позбиткувалися над народом. Зі слів очевидця, приєднання відбулося без щонайменшої примусовості. Росія Криму не надавала жодної практичної допомоги. За увесь післявоєнний

час нею споруджено було лише вісім 12-квартирних будинків. Усі комунікації, енергетичні і транспортні зв'язки поєднували з Україною. Тому і народилося відповідне рішення. З 1955 року в школах почали викладати українську мову. З'явилися навіть дві україномовні газети (одна – дублікат "Крымской правды"). Але тривало все це недовго. Петра Юхимовича Шелеста затаврували як націоналіста. І не сміливим виступам на нарадах українською мовою, навіть у Києві, було покладено край.

Сьогодні батьки Аркадія Михайловича, його сестра Неля, дочка Ірина спочивають на кладовищі в харківській землі. Знайшла собі там останню домівку і "поморочка" Тоня. А місце поруч з нею вже заброноване...

І Аркадій Михайлович, ще сповнений сил і життєвих інтересів, понад усе хоче для своєї української землі миру і процвітання. Він прагне, щоб ми, нарешті, позбулися залежності від сусідських газу й мови, навіть, якщо це боляче, навіть, якщо економічно невигідно. А щоб не було вороття, мусимо утвердитися в міжнародних організаціях.

У далекому 1962 році Аркадій Михайлович з батьками та рідною відвідали землю, де колись народився він сам, його матуся. Щоправда, від маминого хутора лишився лише ледь помітний пагорбок – там була їхня піч. І скільки бачило око – колосилася пшениця. Село Канава, що на Полтавщині у Кобеляцькому районі, збереглося. Тут вчителювали колись Аркадієві батьки, тут народився і він сам.

"Кадю!" – так завжди зверталася до Аркадія Михайловича матуся, що з роду Денисенків – запорозьких козаків. Йому і зараз часто здається, нібито чує він її лагідний голос, а ще – дзвін колосків, які теж шепочуть його ім'я. Бо це він, саме він, відповідальний за майбутнє своєї держави. Адже з кожного спитається за можливостями його...

Тамара СОЛОВЕЙ.

З дружиною Тонею. Травень 1945 р.

намагався бути з Тонею, яка у всьому його розуміла, робила все, щоб не ускладнювати йому життя марудною домашньою працею. Адже її чоловік – постійно на відповідальних роботах, дбає про добробут родини.

Оце і було воно, чи не найбільше щастя в житті Аркадія Михайловича, бо там, де добра, розумна дружина і хороші діти та внуки, вся гілка дерева роду не чахне, а квітне.

Одне лише ображало Антоніну – коли вже в роки Незалежності починав її чоловік роздратовано говорити про росіян, їхні непомірні апетити до чужих земель та шовіністичні замашки. "То, виявляється, що я теж така?" – запитувала Антоніна, яка була не меншою патріоткою України, ніж сам Аркадій Михайлович. "Ну, що ти, Рибонько, ти ж у мене поморочка, ніяка ти не росіянка", – заспокоював її чоловік.

І прийшло це щастя в його життя без особливих урочистостей. Аркадій був тоді командиром взводу курсантів, а Тоня – молодий воєнлікар. Загс, вечірка і мамин лист з плямками від сліз – так все сталося для неї несподівано.

А другим щастям Аркадія Михайловича стала його робота, здобута освіта архітектора. До Харківського інженерно-будівельного інституту він, золотий ме-

сценарію був він сам. Або ж майже сам, бо його творча праця охопила переважно ті часи, коли забудова велася типово, і важко було виявити своє бачення та хист, коли потрібні просто грамотні виконавці. Але для Аркадія Михайловича будь-яка робота і на будь-якому етапі була цікавою, і він не розумів тих архітекторів, що поділяли її на чорнову і гідну справжньої уваги. Ось йому, вже досвідченому майстру, доручили проектувати теплицю. І він із захопленням береться за це. Й нарешті, остання велика праця майстра (якому на час її завершення виповнився 81 рік!) – проектування магазину "Фуршет" і "Фокстрот", що по вул. Маяковського. "Сам процес архітектурного творчства, робота на ватмане доставляють мені истинное удовольствие", – пише він у книзі спогадів, де російськомовні тексти чергуються з україномовними. І це щастя у Аркадія Усика вже не відібрати, воно з ним, поки тримає рука олівець.

Проте буває, обдарована людина багато і наполегливо працює, але чомусь виходить так, що на керівні відповідальні посади запрошують інших. Не будемо гратися в піжмурки: окрім простої вдачі, тут ще потрібен особливий хист, що поєднує надзвичайну працездатність і контактний характер. Аби ті, хто

Біля могили Степана Бандери. Мюнхен, 2004 р.

УРИВОК З КНИГИ А. М. УСИКА «АРХІТЕКТОР ДОЛІ»

28 лютого 1997 р.
ЗНОВУ УКРАЇНА

І знову найболючіша для мене тема – моя Батьківщина, моя Україна, мої загублені у віках предки, які проживали на цій землі українській, в степах Полтавщини і Дніпропетровщини.

Інколи я думаю про те, що для мене важливіше: суверенність і незалежність України, чи те зовні благополучне життя, яке було для нас з Тонею в кінці 1980 років: персональна республіканська пенсія, гроші, і немалі, які я одержував, працюючи головним архітектором інституту, щорічне лікування разом з дружиною в престижних санаторіях 4-го Головного управління, пайки, квитки і ще, і ще щось.

Ніколи у мене не ворухнеться жаль за втраченим. Нема чого жалити! Те гноблення, якого зазнав мій народ за увесь час свого існування в складі імперії, не відшкодувати нічим. І те відносно благополуччя, яке мала моя сім'я, не може закрити мої очі і мої спогади про нескінченні черги за усім, занепад сільськогосподарства, виробництво неякісних і неprestижних товарів широкого вжитку, поступове розбещення народу примусовою і неефективною працею, знущання над генетичною основою української нації – селом – і спроба його знищення, пияцтво. Особливо – останнє, яке стало притаманним не тільки росіянам, а й українцям, які всю історію свого існування виділялися великою працелюбністю, любов'ю до своєї землі-неньки, чесністю, порядністю, зневагою до всіляких антиморальних розваг і, в тому числі, до пияцтва.

Імперія агонізувала. Ніхто її не розвалив, маючи на увазі ту чи іншу особу. Вона сама розвалилася, бо їй вже прийшов край. 74 роки панування більшовиків, яке ґрунтувалося на диктатурі і примусовому існуванні в штучно створеному середовищі під страхом незворотних репресій, закінчилося, слава Богу, безкровним розвалом найбільш ненажерної, якщо говорити про її суть, за всі віки імперії.

1 березня 1997 р.
ПРО ТЕ Ж САМЕ...

Так, і це безперечний факт: ця імперія пожирала, знищувала своїх людей, як ніяка інша.

Навіть Гітлер, маючи численні концтабори, наповнював їх, в основному, народами інших країн. Свій народ він, якщо можна так сказати, беріг, бо в нього була своя расова теорія на цей рахунок.

Наша ж комуністична імперія у своїх власних людях, громадянах бачила потенційних ворогів, кожен був під підозрою.

Я вже згадував, як переживали в 1937–1938 роках під час масових репресій мої рідні, особливо батько. На його роботі, в Укржитлоспілці, позабирали всіх.

У нашому будинку, на Пушкінській вулиці, 72, майже не було родини, в якій когось би не арештували. Не знаю, який був щасливий збіг обставин, але, слава Богу, нас це минуло. І батько, і мати zostалися цілі.

Потім – війна. Батьки з молодшою моєю сестрою Нелею і маминою мамою (бабусею) виїхали з Харкова не змогли. Ніякої евакуації організовано не було.

Час окупації відбився трагічно на їхньому іміджі, як зараз говорять. Тобто вони стали людьми другого сорту, майже – зрадниками. Тільки тепер ми дізналися, що в 1944 році був виданий наказ, підписаний Берією і Жуковим, за яким всі українці, котрі залишилися на окупованій території, підлягали примусовому виселенню в Сибір чи ще кудись (за межі України), як ненадійний елемент. Це ж – мільйони людей, ні в чому не винних, крім того, що вони були кинуті напризволяще, позбавлені існуючим режимом права розпоряджатися самими собою, в тому числі, і своїм життям.

Я сам, вступивши у війну в перші дні її (був кадровим військовим), воював сумлінно, оскільки був вихований ідейно, в дусі того часу. Перебував, у тому числі, і півтора року в партизанських загонах у Білорусі і Смоленській області, нагороджений в 1944 році орденом «Вітчизняної війни» 2 ступеня, двічі був поставлений поза законом,

адже був позбавлений своїх громадянських прав.

Уперше, після переходу лінії фронту в складі 4-ї партизанської бригади загонів «Баті», був направлений на перевірку в якийсь прифронтовий фільтраційний (назва яка, Боже мій, наче йдеться про якусь речовину!) пункт, а потім в справжній табір, десь поблизу Грязовця Вологодської області. І хоча все це тривало приблизно півтора місяця і в грязовецькому таборі мене допитували всього один раз, пляма на мені зосталася. Перевіряли всіх, без винятку, хто перейшов фронт, але пляма на кожному була вже своя, особиста.

І вдруге – уже в Керчі, де я був на посаді заступника міста і був членом КПРС, мені КДБ відмовило в допуску до «цілковито таємної роботи». Причини – перебування на окупованій території і відсутність на руках довідки про участь у партизанській боротьбі.

А це, як зрозуміло, крах професійної кар'єри і т. д. Це примусило мене їхати, кинувши роботу (взяв відпустку), до Горького району Могилівської області, звертатися в райком партії Горок. Пройшов деякий час, і я одержав довідку з Центрального архіву ЦК Компартії Білорусії про те, що я дійсно брав участь у партизанській боротьбі. Допуск мені дали.

Але пляма на мені зосталася, біографія моя так і продовжувала бути «не кришталевою», м'яко кажучи. Перегорнув кілька сторінок назад і прочитав, що я вже про це писав, тобто повторююсь. Але – це вже біль душі, він не проходить, а тільки вщухає на деякий час.

Ці рядки написав своєю рідною мовою. Вона увійшла в мене з материнською кров'ю, з нею я почав усвідомлювати світ, висловлювати свої почуття. Немає нічого ріднішого за мою мову, і недарма її порівнюють з матір'ю, яка тебе народила. І тому, мабуть, з моєю мамою ми по-справжньому розуміли одне одного тільки на українській мові.

Так і чую мамин голос по телефону і перше слово, яке вона завжди виголошувала: «Кадю...»

«Я так її,
Я так люблю
Мою Україну убогу,
Що проклену
Святого бога,
За неї душу погублю!»
Т. Г. Шевченко.

ТВОРЧИСТЬ НАШИХ ЧИТАЧІВ

«Я ЛЮБЛЮ ТЕБЕ, ЖИТТЯ!»

26 липня 2011 року в Сімферополі у Всеукраїнському інформаційно-культурному центрі відбулася творча зустріч з кримським поетом-бардом, підполковником запасу Віктором Дульчаком.

11 січня 1970 року на Миколаївщині, у мальовничому козацькому селі Білоусівка, що розкинулося на березі Південного Бугу, у родині Дульчаків народилася третя дитина – хлопчик.

За якихось сімнадцять років він став на шлях військового – захисника Батьківщини: 1987 року Віктор вступив до військового училища тоді ще у Ленінграді, а сьогодні – Санкт-Петербурзі. Окрім навчання молодий юнак знаходить час і можливість для ознайомлення з творчістю пітерських поетів, бардів, рок-музикантів та рок-гуртів.

З 1992 року родина Віктора і Олени стала зовсім кримською, тут побачила світ їхня донечка Іринка.

За плечима у Віктора не тільки військово училище, армія і польовий вишкіл, а ще й навчання в Національній Академії Оборони України в Києві. Як результат – академічна освіта і нові горизонти для самовдосконалення.

Свої перші поетичні рядки Віктор написав ще в дитинстві. Як він згадує, саме підтримка і розуміння батьків у ті дитячі та юнацькі роки допомогла не закинути написання текстів для пісень та й просто поезії.

Сьогодні з творчістю Віктора Дульчака можна ознайомитися у всесвітній мережі Інтернет, де він має поціновувачів не тільки з України, Росії, Білорусі, а й з інших країн світу. Є у його планах і видання власної книжки, і запис диска з власними піснями.

Спеціально для читачів «Кримської світлиці» Віктор Дульчак надав деякі зі своїх поезій.

У ТОМУ ЩОСЬ...

У тому щось є –
Смак гірко-холодної кави,
Як присмак життя...
Як те, що тепер назавжди...
Без сенсу для нас,
Без зайвих бажань,
Не для справи,
Бо просто так є...
Бо просто не час ще іти...
Смаки –
У суміші із тишиною
Й думками
Плетуть пастораль...
Реальність міняється
Знову і знову...
На щастя надія,
Та звідки ж печаль?..

МІЙ АНГЕЛ СПИТЬ...

Мій ангел спить,
закутавшись у крила...
І бачить там
якийсь десятий сон...

Мій охоронець... спить...
безмежна сила
Відпочиває... Вітер із вікон
Куйовдить неспідібране
волосся...
Дихання рівне,
Усмішка бринить,
І вперше за життя
мені здалося
Що я таки беззахисний...
в ту мить...
Ховає світ реальності
у тінях...
Здаються зорі в бажаний
полон...
Мій ангел спить, у мене
на колінах,
А я... охороняю його сон...

МАМІ

Чи то сумне? Чи ніжне?
Чи болюче?
Чи радісне?..
Але таке живе... і рідне...
Бо любов...
На душу припаде...
І трохи щипне очі...
І переверне душу
Знов і знов
Одне єдине слово...
Мамо...
Ви так далеко,
І так близько Ви...
Та ні... Ви завжди
поруч з нами –
В години щастя...
Й, не дай Бог, біди...
Як до води
Ми кожен раз – до Вас...
Що є мудріше
Вашої любові?..
Та сила, що тісниться
в Вашім слові,
Нас ставила на ноги...
І не раз...
На Вами заповідану
дорогу...
Ми влячні Вам.
І слава Богу, що Ви в нас є!..
Бог все на світі знає.
Єдине, про що ми
його благаєм,
Хай Він здоров'я більше
Вам дає,
І щастя,
Його ласки і любові,
І що у Нього гарного ще є...
А ще...
Побудьте довше
разом з нами...
Ми любимо Вас...
Ви в нас єдині, мамо...

В МИНУЛЕ ДОЩ МОЇ ДУМКИ ЗМИВА

В минуле дощ
мої думки змиває...
В минулому – і кава,
і місток...
Чи є там я?.. Мене там
вже немає...
Є дощ... і є
ним зірваний листок...
* * *
Назустріч – церкви дзвін,
і сміх дитини...
Так... Мимо мене...
В сиву каламуть...
Симфонія дощу –
це щось єдине...
Печаль і радість разом...
В тому суть...
Майбутнє виливається
в минуле...
Вода собою прибиває пил...

І віриться, що ми і є, і були...
І вистачить нам розуму,
і сил...

І буде завтра...
Буде сміх дитини...
Буде дорога,
й затишний місток,
І чистий дзвін,
І поклик журавлиний,
І десь зірветься наново
листок...
Верба через перила коси кине,
Стрункий свій стан
закриє аж до ніг...
І буде дощ... І в нього
все порине...
А я... Почую серцем її сміх...

ВИНО - НЕ ВИХІД

Вино – не вихід,
Смак розкутих рухів
І почуттів...
Від пестоців,
Торкань...
Шалена гра
двох дивовижних духів
І сили норовів,
Взаємних зазіхань
На вічне...
у буденному потоці.
Гра сперечань тілесних,
На чиему боці
Вогонь пала сильніше...
Буревій...
А потім – ніжна тиша,
Й забуття...
В обіймах... подихів...
Вино – не вихід,
Але має смак життя...
Похмілля все зінакшить,
Сум наповнить очі...
Але... не сором, не брехня...
Сум світлий,
Вічний він...
Вона – не вічна...
І не вічний я...

БЕЗУМСТВО

Я маю право
на моє безумство.
У тридцять ступені моє.
На дивний світ,
прихований від людства,
Що світле сяйво
в мою душу лле...
Воно – живе,
Воно мене жбурляє
В реальність,
що за рамками мети.
На ріки та на прірви
не зважає,
Як бачить, що на інших боці
– ти...
Я як би милувався
твоїм небом,
В безумстві забуваючи
про хліб...
І не критерій –
треба чи не треба...
Я б милувався...
поки не осліп.
Воно таке... Саме не зна,
що хоче...
І шаленіє з думки, що ти є...
Все рветься просочитися
крізь очі,
Та я не дам.
Бо виключно – моє.

МІЙ СМУТОК - ОЗЕРО ТВОЇХ ОЧЕЙ...

Мій смуток – озеро
твоїх очей,
Душі твоєї жалісне
відлуння...
Надія в тих краях
давно відсутня,
Нікому не змінити
хід речей...
Коли вода виходить
з берегів,
Додолу котяться
дівочі сльози...
Не спинять води
вії-верболози,
Не повернути
промайнутих днів...
Твоє кохання – марі данина –
В минуле кличе,
забира майбутнє...
Через садочки чути –
грає лютня...
А серце хвиля болю заливає...
Я буду поряд. Я піти не зміг...
Все розумію... Але серце хоче...
Допоможи –
воно мені шепоче...
Мій смуток – озеро
очей твоїх...

ВІД ХОЛОДНОЯРЩИНИ ДО ТИБЕТУ

Перш ніж розповісти про Леся Лісовську, треба нагадати читачам про її батька, Юрія Городянина-Лісовського. Народився він на Полтавщині 14 січня 1898 року в родині офіцера російської армії, мати ж — зі старовинного шляхетського роду. Незважаючи на таке походження, юнакові згодом довелося зі зброєю в руках боротися за волю України. Тепер ця легендарна особистість більш відома під літературним псевдонімом Юрій Горліс-Горський. Мабуть, усі чули про роман «Холодний Яр», в якому автор розповідає про боротьбу українських повстанців з більшовицькою владою. Розповідає детально і правдиво, адже й сам воював.

Після розгрому Холодноярської республіки Юрій деякий час живе у Львові, а в 1922 році знову повертається в Радянську Україну як зв'язковий уряду УНР. 1924 року вдається підірвати навіть вдається проникнути в апарат ГПУ і завдяки цьому провалити не одну спецоперацію чекістів. Потім арешт і 8 років ув'язнення. Вдаючи за себе божівельного, Юрій потрапляє до психікарні, звідки йому вдається втекти у квітні 1932 року. Потім нелегальний перехід кордону і життя у Львові, де, нарешті, з'являється можливість писати. Однак, коли «сурми заграли» і зажеврила надія вибороти волю бодай на теренах Закарпатської України, романтик і воїн разом з побратимами вирушає туди. Після поразки повстання деякий час вчителює у гірському селі, а потім через Румунію і Югославію переїздить до Франції. Планує переїзд до Канади — якби так сталося, то, можливо, Юрій Горліс-Горський реалізувався б не лише як чудовий, але й надзвичайно плодотворний український письменник. Такій талановитій людині була під силу і кар'єра політичного діяча. Однак почалася Друга світова війна, і саме в ній Юрій побачив шанс на визволення України. Знову побував у дорогих серцю місцях, роздавав місцевим селянам 44 примірники своєї книги «Холодний Яр»; їх, до речі, співробітники КГБ шукали і вилучали до середини 60-х років...

Після війни Горліс-Горський опинився в Німеччині; на той час він уже був одружений з Галиною Тарашук. А 15 вересня 1946 року у них народилася донечка Леся, про яку й розповідаємо. Не судилося Юрію виховувати

свою дитину, хіба що раз чи два потримав крихітку на руках... Може, оце дитинча і було останнім везінням у житті Юрія, бо згодом, за нез'ясованих обставин, він загинув.

...Коли нещодавно мені сказали, що Леся Лісовська перебуває у Львові, я спочатку не повірив. Це ж треба — донька самого Горліса-Горського! Відразу поділився новиною з письменницею, нашою читачкою, авторкою надрукованого в «КС» оповідання «Архангел Гавриїл з Холодного Яру», Анастасією Гумницькою. Зустрічали доньку легендарного повстанця разом, підключилися й подруги пані Анастасії. Треба сказати, що жодної ознаки «зоряної хвороби» у пані Лесі ми не побачили — вона виявилася простою, комунікабельною, відвертою людиною, певно ж, і батько був таким. Леся Лісовська багато розповідала про себе. Попри те, що виростала і виховувалася в США, у відносно спокійному, без революцій і потрясінь західному світі, гени Горліса-Горського таки проявилися в ній. Надто вже сильним був потяг до мандрівок і переїздів! Після закінчення університету в Каліфорнії разом з 5-річною донечкою Лялею поїхала до Європи, аби побачити Францію, Швейцарію, Німеччину, Австрію, Бельгію, Голландію, Іспанію... Намилувшись доскохою красою Італії, відпливли на кораблі до берегів Африки. Географія подорожей жодною мірою не свідчить про багатство нащадків Горліса-Горського. грошей якраз було обмаль, подорожували переважно автостопом... Ось і цього разу їх вистачило тільки на квиток до Тунісу, проте хіба їхній тато і дідусь не викручувався з гірших ситуацій? Допомогла гостинність арабів: вони не лише готові були прихистити дивну американку з дитиною, а ще й сварилися між собою за право надати притулок. Тому про мусульман пані Леся найкращої думки, а особливо їй сподобалися марокканці.

Розповідаю ці подробиці, бо надто цікаво видється паралель: Юрій Горліс-Горський і його єдина донька Леся Лісовська. Хоч її вихованням займався вітчм — відомий український діяч діаспори Василь Гришко — все ж батьківські гени виявилися сильнішими. І вітчм, коли сердився, сам не раз про це говорив. А Юрія він знав особисто, тож

було ще порівнювати...

Довше, ніж в інших країнах, Леся Лісовська прожила у Великій Британії — там у неї народилося ще дві доньки. Саме ця обставина і змусила «згорнути» подорожі. І з одним, і з другим чоловіком розлучилася — надто різні менталітети. Повернулася до Америки, тринадцять років прожила в штаті Флорида, після чого продала свій невеличкий будинок (аби не зв'язував руки) і знову вирушила у світі. Побачила Австралію, Таїланд, Південну Корею, а головне, Непал — у цій екзотичній країні їй хотілося побувати чи не найбільше!

Розпитую пані Лесю про враження від мандрівок, від країн і народів. Ось точка зору доньки письменника:

— Все пізнається у порівнянні. Голландці мені здалися найкращими з європейців! Вони відкриті, добрі, усі володіють англійською, з ними легко спілкуватися. Голландія — країна дуже високої культури, яка народжує художників і поетів... Нічого поганого не хочу сказати про німців, але до голландців їм далеко. До того ж, голландці шляхетні навіть на державному рівні — багато допомагають бідним країнам. Я зустрічала їх навіть в Непалі, вони працюють там безплатно, вчать дітей англійської, а дорослим допомагають організувати свій бізнес. Дуже мені подобаються ірландці — вони відкриті і товариські, тоді як їхні найближчі сусіди англійці дуже замкнуті. Про арабів я вже розповідала, вони зовсім не схожі

на тих терористів, якими їх представляють деякі засоби масової інформації. Цікавою країною є Таїланд, інколи його називають «країною усмішок», мабуть, через звичку таїландців постійно посміхатися. Вони — буддисти за віровизнанням, а тому завжди спокійні і усміхнені. По-своєму цікаві корейці, але тибетців я б назвала кращими з кращих! До Непалу я їхала спеціально, адже в цій країні багато біженців з Тибету.

Китай силою зброї завоював цю прекрасну гірську країну і тепер прагне асимілювати тибетців, знищити їхню самобутню культуру. Про це я знала ще в Америці, але розповіді тибетських біженців мене просто приголомшили! Виявляється, китайська влада знищила десятки, сотні монастирів, репресувала або знищила фізично велику кількість монахів — дивно, що світ про це нічого не знає...

Навіть злояним тибетцям не просто знайти роботу на Батьківщині (перевага надається етнічним китайцям), а ще вони не мають права працювати в школах, їхня мова заборонена, триває насильницька китаїзація... Це гірше, ніж у Білорусі, бо китайський комуністичний режим навіть асимілювати не може без насильства. Тепер школи з тибетською мовою викладання є тільки в Індії та в Непалі.

Я пройнялася таким співчуттям до волелюбних тибетців, що вирішила зробити все від мене залежне, аби хоч трохи допомогти їм. Почала безкоштовно (добре,

що залишалися гроші від проданого будинку) викладати в школі англійську мову. Вважала, що це допоможе молодим патріотам у боротьбі, адже важливо інформувати світ про стан справ на їхній Батьківщині.

Непал мені дуже сподобався. Дивовижно гарна природа, непальці — добрі люди. Але тибетці здалися мені кращими, ріднішими. Може, через те, що втратили найдорожче — землю предків? Думаю, що й батько їм симпатизував би... Звичайно, хотілося б побачити сам Тибет. Я не могла мріяти про підкорення найвищої вершини світу — Джомолунгми, але таки вирушила у тривалу гірську мандрівку на конях. Це було непросто, зате бачила здала і Джомолунгму, і вражаючої краси «восьмитисячник» — гору Анапурну. Ці вершини є одночасно і непальськими, і тибетськими, кордон проходить саме через них... Тому можу сказати, що все-таки побачила омріяну країну! Після Гімалаїв, до речі, Карпати здаються зовсім невисокими, та все ж є місця на Гуцульщині, які мені дуже до вподоби. Тішить думка, що я, можливо, бачила ті самі гори, що й батько, коли воював на Закарпатті. Останніми роками мене все більше і більше тягнуло в Україну, і коли я, нарешті, переїхала сюди, то понад два місяці жила на Холодноярщині, в тих місцях, які описав у книзі батько. Таке враження, що це найрідніша для мене земля...

Я дуже вдячна київському письменнику Роману Ковалю за популяризацію батькової спадщини, за те, що пише правду про ті події. Інтерес до Холодного Яру збільшується, деякі автори намагаються глибше дослідити попередню історію цього краю. Рада, що газети «Незборима нація» та «Україна козацька» роблять вагомий внесок у цю справу — маю на увазі статті Романа Ковалю та Антона Бобири. Я мрію про переклад «Холодного Яру» англійською мовою, тоді його зможуть читати громадяни українського походження в США, Канаді, Великобританії, Австралії тощо. А ще мрію про відкриття у Львові кафе «Холодний Яр», щоб там могли збиратися шанувальники історії, дослідники визвольних змагань.

Це місце символізувало єдність Західної і Центральної України, бо саме незнищений повстанський дух нас об'єднує.

Сергій ЛАЦЕНКО.

На фото (зліва направо): Ляля Лісовська, внучка Ю. Горліса-Горського; Анастасія Гумницька, авторка оповідання, надрукованого в «КС»; Леся Лісовська, дочка Ю. Горліса-Горського.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО В ОТТАВІ

У рамках відзначення у 2011 році 120-ї річниці поселення українців у Канаді відбулася урочиста церемонія відкриття пам'ятника Тарасові Шевченку в м. Оттава. Ведучими церемонії стали Посол України в Канаді Ігор Осташ та голова Комітету у закордонних справах та міжнародної торгівлі Сенату Парламенту Канади Рейнелл Андрейчак.

У заході взяли участь представники української громади Канади, які прибули з багатьох провінцій країни і нараховували понад 600 осіб. На церемонії були присутні лідери провідних українських громадських організацій Канади, зокрема президент Конгресу українців Канади Павло Грод, президент Ліги українців Канади Орест Стеців, голова Українсько-канадської шевченківської фундації Андрій Гладішевський. Церемонію також відвідала президент Світової федерації українських жіно-

чих організацій Марія Шкамабара.

Захід привернув увагу федерального та провінційних урядів Канади. Зокрема, від імені міністра закордонних справ Канади Дж. Бейрда виступив депутат від правлячої Консервативної партії Канади Тед Опіц, який привітав учасників церемонії із святкуванням 120-ї річниці поселення українців у Канаді, що також посідає окреме місце у 144-річній історії незалежної Канади. Він наголосив на внеску канадців українського походження, який вони зробили для розбудови своєї країни. Особливе значення у цьому має той факт, що українська громада Канади є третьою найбільшою у світі. Тед Опіц висловив щирі привітання з нагоди святкування у цьому році також 15-ї річниці Конституції України та 20-ї річниці Незалежності України, яку Канада визнала першою

серед західних країн. Канадський депутат наголосив на прагненні Уряду Канади розвивати всебічне взаємовигідне співробітництво з Урядом України, висловивши сподівання на успішне просування українсько-канадських переговорів про вільну торгівлю. Тед Опіц підкреслив, що родинні зв'язки між двома народами мають важливе значення у відносинах двох держав. На заході слово було надано нещодавно обраному на посаду Голови Канадсько-української групи дружби в Парламенті Канади депутату Роберту Сопаку.

Від імені Прем'єра провінції Онтаріо виступив впливовий член провінційного уряду — міністр інфраструктури Боб Шареллі. Серед виступаючих також був заступник Прем'єра провінції Саскачеван Кен Кравець.

Від імені мера міста Оттави перед присутніми слово мав

його заступник Стів Дерош. Церемонію також відвідали керівник апарату Уряду провінції Саскачеван Рік Манті, керівництво Департаменту закордонних справ та міжнародної Канади, Міністерства громадянства, імміграції та багатокультурності Канади, керівники дипломатичних установ Гватемали, Монголії, Грузії, Болгарії, представники низки інших посольств.

З боку України на церемонії виступив заступник Голови Верховної Ради України Микола Томенко. У заході також взяли участь депутат ВР України Євген Суслів, мер міста Канів Віктор Ніколенко, народна артистка України Ніна Матвієнко та інші.

Відкриття пам'ятника Тарасу Шевченку в Оттаві за свідчило подальшу підвищену увагу канадського уряду та парламентаріїв до розбудови українсько-канадських відносин з особливим наголосом на їхньому гуманітарному напрямі та інтересах української громади Канади.

ЯКУ «СВІТЛИЦЮ» ВИГЛЯДАЮТЬ ЧИТАЧІ?

Як Антей від землі, так «Кримська світлиця» черпала сили, теми й натхнення з читачької пошти. Рубрика «Кримський Майдан», у якій регулярно публікувалися листи наших читачів не лише з Криму та всієї України, а й з далекої діаспори, була однією з найпопулярніших у «Світлиці». Ми старалися не залишати без уваги жодного листа, «Світлиця» шанувала й цінувала кожного свого дописувача, бо у тих кореспонденціях, часом нерозбірливих, кострубятих, але щирих, серцем написаних рядочках, була істинна мудрість і справжність народна.

Нам не просто тепер повернути ту щирість й довіру. Колиш щодня десятками приходили до «Світлиці» листи, але 10 «опечатаних» місяців і півтора року невиходу газети зробили свою чорну справу: люди перестали вірити у те, що їх почують, що їхнє слово, їхні думки комусь потрібні. Але що ж то за газета буде, якщо її видавці і читачі не чутиють одне одного? Кому потрібна та дорога, що не веде до Храму?

У нас просто немає іншого виходу, як спробувати все почати спочатку. Втім, не на порожньому ж місці! У розблокованих два тижні тому «світличних» кабінетах, у паперових завалах на столах ми знайшли оці давні листи (деякі взагалі не розкриті) - крик душі обдурених і покинутих напризволяще читачів, у яких відібрали газету, з допомогою якої можна було чути й розуміти одне одного - і не важливо, з Криму ти, Львова чи Донецька. Головне - будь людиною, громадянином, українцем, патріотом, «світличанином».

Ми друкуємо сьогодні уривочки з цих листів із минулого, вони для нас - як точка опори, як та земна твердь, до якої пригортався Антей, щоб набратися сил, як соціальне читачьке замовлення про те, якою має бути справжня «Світлиця».

Давайте знову спробуємо вдихнути у нашу з вами газету душу, дорогі наші читачі-«світличани»! Але — разом, бо самим нам не впоратися...

Колектив «Кримської світлиці».

Р. С. Поштова адреса «Світлиці» - та ж сама: 95006, м. Сімферополь, вул. Гагаріна, 5, к. 13-14. І цього тижня, нарешті, запрацювали два стаціонарні редакційні телефони: (0652) 51-13-24, 51-13-25.

Телефонуйте, пишіть, заходьте - ПОВЕРТАЙТЕСЯ ДО «СВІТЛИЦІ»!

* * *

Шановно редакціє газети «Кримська світлиця»! Мене звали Анастасія Олександрівна Гембець. Передплачувала вашу газету протягом всього її існування. Також передплатила і на півроку 2010-го. А 26 січня я ходила на Іванівську пошту, щоб запитати, чому я й досі не отримала жодного номера. Відповіли, що газети ще не було. Потім я отримала два номери, і все. Знову запитала, де газета. Мені відповіли, що газета друкується у Києві і до них вона не доходить, а ще сказали, що її немає у передплатному каталозі. У мене є квитанція, що я заплатила 50 гривень, а газету як не отримувала, так і не отримую. А на

пошті ще й ображають: говорять, навіщо ви її передплатили, і взагалі, щоб більше не приходили і не морочили нам голову. А я хочу цю газету. Дуже прошу: допоможіть її одержувати.

З повагою до вас, А. О. Гембець.
АР Крим, Сакський р-н, с. Іванівка, вул. Леніна, 65.

* * *

Шановний пане головний редактор! Ми, читачі і постійні передплатники вашої газети, звертаємось до вас відносно такого питання. Нас дивує і непокоїть те, чому «КС» перестала надходити на наші адреси. Що сталося? Хто міг зупинити її вихід у наш Донецький край? Матеріали, які публікуються в

Де Крим, а де Карпати? Школярки з Івано-Франківська - із «Кримською світлицею» і «Джерельцем».

газеті, нам дуже подобаються. На нашу думку, «Кримська світлиця» краще потрібна освітянам-викладачам української мови та літератури, історії, географії, співів, а особливо учителям молодших класів.

Зі сторінок «КС» ми ознайомлюємося з творчістю як сучасних, так і давніх українських поетів, прозаїків, художників, фольклористів. З яких ще газет ми могли ознайомитися з українськими народними обрядами, з історичними подіями різних епох тощо?

«Кримська світлиця» - єдина в Україні газета, відверта з читачами. Ми їй довіряємо. Чекаємо роз'яснення, чому сталася затримка?

З повагою до людей творчої праці, які сумлінно багато років виконують свої обов'язки -

Григорій Андрійович Пономаренко, ветеран педагогічної праці, відмінник народної освіти, інвалід війни; Віктор Романович Калининченко, ветеран праці, колишній шахтар, член Національної спілки журналістів України.

83111, м. Донецьк, вул. Ст. Щипачова, 12, кв. 12.

* * *

Доброго дня, світличани!
Я, Олена Орищенко, передплачувала газету «Кримська світлиця» з самого початку її існування, але

такого ще не було, щоб газету не надсилали. Тепер надійшов один журнал, і все. Добре, що передплатила газету тільки на три місяці, гроші взяли, а газети немає. Мені 82 роки, і чому я повинна вам віддавати свої гроші?

96910, Крим, Красноперекоський р-н, с. Суворове.

* * *

Доброго дня, шановно редакціє газети «Кримська світлиця»!

Звертається до вас громадянин України Євстахій Перій. Немає вашої газети, а передплачую я її вже 16 років, вона завжди надходила вчасно. Що сталося у 2010 році? Отримав я тільки одну газету, більше не одержував, тільки кілька журналів. Прошу вас, дайте мені відповідь. Хто мої газети забирає, чи ви їх зовсім не друкуєте? Я більше не буду передплачувати «Кримську світлицю». Що вплинуло на ситуацію? Невже вибори президента? Чекаю на відповідь.

Євстахій Перій.
АР Крим, 97122, Нижньогірський р-н, с. Акімівка, вул. Ювілейна, 16.

* * *

У Дереві Життя Українства взагалі, а кримського зокрема вирубанно половину розкішної крони. Бо чого варті партійні газетки, що роздмухують міжособну ненависть? А от «Кримська світлиця» за духом була ідентичною українському характерові: толерантно до опонентів, але, де треба, то і наступальною в ідеології... І таку ми її передплачували на цілий рік. Та «рідні урядовці» порушили нашу угоду й громадянське право на вибір газети - «підсунули» нам якісь картинки та ідею зречення від українства або поголовне змішування етносів: он, бачте, українець-християнин Каленчук О. П. уже давно перекинувся на іншу віру, назвався Алі Мухаммедом, а ви й досі прагнете чогось українського... Спасибі Владислав, що «потішив» нас зворотним переходом мусульман у християнство. Що ж, у кожній нації є люди, які ходять по життю зигзагами. Таке трапляється, та не є визначальним у людських спільнотах. Ви думаєте інакше? Чи міркуєте, що нашим російськомовним і татарськомовним друзям не треба вчити державну мову? Тому ваша газета тримовна? Вважаємо це приниженням українських громадян іншого етнічного походження.

Редакторська стаття «Кримської світлиці» (№ 6-7 за лютий) досить обтічна, але з неї ми зрозуміли, що «старому» немає вороття. Це вже як і що трактувати, як «старе». Попередня «Кримська світлиця» своїм змістом збирала відповідних передплатників... Рідні державники-співзасновники змінили папір і дизайн газети. Але ж із картинок на суші й під водою, які переважають над текстом, ми, дорослі передплатники, вже виростили!

У покараній за українськість газеті «Кримська світлиця» ми ще мали хліб насущний для внуків-правнуків: «Джерельце» раз на місяць і «Кримчаночку» щотижня у кольорі. А якщо «не нагнеш молодий дубок, то до старого дуба не берися» (народна мудрість). Це ж була чи не найкраща дитяча газетка-сіяч, про яку так майстерно дбав Д. Кононенко. А де тепер літературна сторінка цього ж редактора? Звісно, художні твори можна чита-

ти й у книжках! Та не часто беремо їх до рук за браком часу, а от у газеті неодмінно почитаємо. Саме тому й вимагаємо повернути нам передплачену нами «Кримську світлицю»!

З повагою, група передплатників газети «Кримська світлиця»:

1. Ярослав Гірик - полковник, голова ЛОВ ВОВ, тел.: 240-11-52;
2. Любомир Романюк - відмінник охорони здоров'я, тел.: 296-24-87;
3. Олександра Захарків - доцент ЛОШПО, тел.: 262-22-08;
4. Мирослава Зваричевська - заслужений учитель України, тел.: 264-87-19;
5. Володимир Королюк - інженер, учасник Другої світової війни, тел.: 263-58-72;
6. Євгенія Ямінська - музикознавець, тел.: 251-39-47;
7. Анастасія Гумницька - заслужений учитель України, тел.: 269-68-39;
8. Марта Бретун - голова товариства «Рідна школа», тел.: 263-86-55 та ще 21 підпис.
79000, Львів, Площа Ринок, 1, офіс № 116.

* * *

Прошу відповісти, де поділася моя газета? Я передплатила її на рік, а газети досі немає. «Кримську світлицю» я передплачую з дня її народження, а тепер вона - загубилася. Прошу дати відповідь!

З повагою, Пелагея Петрівна Лопушинська, 83 роки.
АР Крим, Сімферопольський р-н, с. Краснолісса, вул. Паркова, 69/16.

* * *

Доброго дня, шановно «Кримська світлиця»! Пише вам передплатниця Т. М. Завгородня з Харківщини. Уже другий рік залюбки читаю газету. На жаль, у квітні-червні 2010 року з невідомої причини «Кримська світлиця» не надходила.

Чому зникла улюблена і потрібна «Кримська світлиця» - газета з такою поетичною назвою, видання, яке має право на існування, яке допомагало мені у роботі? З нього черпала новини літературно-мистецького життя з багатьох куточків України.

З повагою, Тетяна Завгородня.
Харківська обл., м. Люботин, в'їзд Західний, 20.

(Продовження в наступному номері).

З ЕЛЕКТРОННОЇ ПОШТИ

Від: Віра <yaremiya_p@ukr.net>
Кому: wik@swit.crimea.com
Написано: 30 липня 2011 р.
Тема: Вітання
Вітання з Галичини! Колективу «Кримської світлиці» успіхів, натхнення, терпіння і здоров'я!
Віра Олеш, віце-президент БФ «Еко-милосердя», місто Соснівка Львівської обл.

<p>ПОВІДОМЛЕННЯ</p> <p>КАСИР</p>	<p>Отримувач платежу: ДП «Газетно-журнальне видавництво» р/р 37128003000584 в УДК м. Києва МФО 820019, Код 16482679</p> <p>П.І.Б. _____</p> <p>Адреса доставки: індекс _____ м. _____</p> <p>вул. _____ буд. № _____ кв. _____</p> <p>домофон _____ тел. _____</p> <p>Передплата на газету «Кримська світлиця» на 2011 рік по місяцях (вартість передплати на 1 місяць - 7,00 грн)</p> <table border="1"> <tr> <td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td>6</td><td>7</td><td>8</td><td>9</td><td>10</td><td>11</td><td>12</td> </tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> </table> <p>Платник (підпис) _____</p> <p>Сума, грн _____</p>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12													
<p>КВИТАНЦІЯ</p> <p>КАСИР</p>	<p>Отримувач платежу: ДП «Газетно-журнальне видавництво» р/р 37128003000584 в УДК м. Києва МФО 820019, Код 16482679</p> <p>П.І.Б. _____</p> <p>Адреса доставки: індекс _____ м. _____</p> <p>вул. _____ буд. № _____ кв. _____</p> <p>домофон _____ тел. _____</p> <p>Передплата на газету «Кримська світлиця» на 2011 рік по місяцях (вартість передплати на 1 місяць - 7,00 грн)</p> <table border="1"> <tr> <td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td>6</td><td>7</td><td>8</td><td>9</td><td>10</td><td>11</td><td>12</td> </tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> </table> <p>Платник (підпис) _____</p> <p>Сума, грн _____</p>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12														

Для того, щоб передплатити газету «Кримська світлиця», необхідно: заповнити квитанцію, сплатити в будь-якому банку, надіслати копію оплаченої квитанції - поштою: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; факсом: (044) 498-23-63, 498-23-64; - електронною поштою: sydorenko.iryana@gmail.com
Щодо передплати звертатися до Ірини Сидоренко. Тел./факс: (044) 498-23-64.
На 2012 рік «Кримську світлицю» вже можна буде передплатити у поштових відділеннях.

(Продовження. Поч. у № 1–2).

Владає в око парадоксальна суперечність: за роки незалежності загальний «ландшафт» української книжкової продукції став багатшим і цікавішим, ніж будь-коли: в цьому виявляється незнане раніше розширення простору політичної і творчої свободи. Видано масиви раніше заборонених літературних творів і наукових праць, у тому числі з великого доробку української діаспори; опубліковано раніше невідомі історичні документи, що проливають правдиве світло на драматичні сторінки минувшини; чимало колективних і авторських монографій дають інтерпретацію актуальних проблем сучасності; завдяки праці наших перекладачів та допомозі гуманітарних фондів, насамперед, закордонних, уперше масою українською мовою великий корпус найвидатніших творів світової філософської, соціологічної, економічної, юридичної тощо класики. Здавалося б, уся інтелектуальна атмосфера суспільства мала б змінитися. Почастіла вона і змінилася, але в дуже обмеженій, переважно академічно-університетській сфері. Бо вся ця продукція доступна лише дуже обмеженому колу реципієнтів. У згаданій уже Експертній доповіді читаємо: «...Спостерігається позитивна динаміка зростання кількості видань за назвами (1990 рік – 7046 назви, 2005 рік – 15720 назв), однак без збільшення тиражної маси книжок це не дозволило суттєво покращити позиції української книги. Якщо в 1991 році наклад однієї назви складав 23,2 тисячі примірників, то в 2005 році – 3,4 тисячі примірників. Однак ця середня цифра включає в себе і навчальну літературу для середньої школи, де наклад однієї назви становить іноді сотні тисяч примірників. А отже, середній тираж так званої «ринкової» книжки не перевищує 500 примірників, що робить її практично недоступною для пересічного українця». Отож на книжковому ринку України панує російська книжка, далеко не завжди високого ґатунку, часто-густо розрахована на обивательські смаки.

Це – один із аспектів специфічної для України проблеми – драматичного розриву між рівнем, якого досягли суспільство-знавчі та гуманітарні науки за роки незалежності, і рівнем повсякденної свідомості більшості громадян; між розмаїттям явищ літературного й мистецького життя – і майже цілковитою необізнаністю з ними суспільства.

Цій необізнаності ефективно сприяє відсутність єдиного інформаційного і культурного простору, так і не створеного за роки державної незалежності, – а саме він мав консолідувати українську політичну націю і формувати громадянську ідентичність. Східні та південні регіони України фактично «вилучені» з цього гіпотетичного єдиного інформаційно-культурного простору.

Так звана «політична еліта» України виявилася нездатною акумулювати наявний науковий потенціал чи бодай прагматично використати наукові розробки в гуманітарній сфері. Численні ґрунтовні програми й проекти, розроблені й запропоновані вченими й діячами культури, залишилися проігнорованими. Якщо й була тут зацікавленість, то переважно негативна, з боку прихильників русифікації: як не допустити до реальних дій, що змінили б на краще становище української культури й мови. Вони не тільки гльорифікують «досягнутий рівень» русифікації, а й закликають орієнтуватися на нього і від нього вести відлік нового національно-культурного часу. Їм здається достатнім і невідпорним аргументом: так «історично склалося», що п'ятдесят (чи більше, тут кожен воліє називати своє) відсотків українців говорять російською – не схиляти ж їх до української мови. При цьому не говорять про те, коли, чому і як це «історично склалося», яким насильством і терором; не думають про те, чи нормальний цей «досягнутий рівень» і

РУСИФІКАЦІЯ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

(Уривок з книги Івана Дзюби «Нагнітання мороку: від чорносотенців ХХ ст. до українофобів початку ХХІ ст.». Повністю книгу викладено на порталі «Українське життя в Севастополі» за адресою <http://ukrlife.org/main/evshan/dzyuba.html>)

куди він веде Україну; не зважають на те, що йдеться не про якийсь примус до української мови, а про створення умов для її нормального функціонування і не про відмову від російської мови, а лише про те, щоб вона не витісняла і не підмінювала собою українську. Політичні сили, які вміють підвищувати свій «рейтинг» тільки найпримітивнішим способом: граючи на упередженнях свого електорату, а не ведучи з ним діалог, – цинічно фальсифікують проблему, що є безперечно більшою проблемою життя і смерті України як національного феномена. Кожен можливий крок у бік підтримки української культури і мови вони оголошують «утиском» або й «заборону» російської мови й культури, ніби не помічаючи їхнього реального панівного становища в Україні, й роздмухують навколо цього протистояння. «І зовсім парадоксально на тлі мовної палітри України звучать слова Олександра Солженіцина: «Идут чередой (! – І. Дз.) должностные увольнения за невладевание украинским». Ну, в цьому разі вже не вистачає слів, оскільки я знаю кількох викладачів, які не тільки викладають російською мовою, а й відверто знущаються над українською державністю, її пріоритетами, – ніхто не тільки їх не звільняв, а й не розмовляв про неприпустимість таких відвертих поглядів і висловлень при викладанні свого предмету⁷. Часто тон у цій справі задають офіційні представники російського уряду, які постійно звинувачують Україну в нібито порушенні прав російськомовних громадян. Був час, коли з українського боку ще звучали хоч і слабенько-виправдальні, але більш-менш присутні відповіді. Так, у «Заяві Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» («Літературна Україна», 24 лютого 2000 року) наводилися такі дані: «Для задоволення культурно-мовних потреб російськомовних громадян в Україні діють понад 3000 дитячих дошкільних закладів. Фахівців з російської мови в Україні готують 11 університетів та 20 педагогічних інститутів. Російською мовою в Україні навчаються понад 0,5 млн. студентів, або 57% від загальної кількості. До послуг громадян майже 25 000 масових та універсальних бібліотек, в яких 62% становить російськомовна література, діють 14 українських державних театрів з виставами російською мовою. На книжковому ринку російськомовна література становить близько 90%. Російською та двома мовами транслюється та видається більшість засобів масової інформації. На теренах нашої країни активно діють 34 республіканські і регіональні національно-культурні товариства та об'єднання, які репрезентують права російськомовних громадян».

Фальсифікується і проблема двомовності: парадокс у тому, що саме україномовні є двомовними, і здебільшого володіють російською, тоді як серед російськомовних далеко не часто можна зустріти і знання української мови та культури, і повагу до них. Таким чином, двомовність може обернутися односторонністю – російською. Простір функціонування української мови звужується як шагренева шкіра, бо зникають умови, що робили б її потрібною. Потрібність мови в житті суспільства – це єдина достатня обставина її вільного життя. Саме на створенні і підтриманні умов, обставин такої потрібності тільки й може базуватися розумна та ефективна концепція мовного розвитку.

Не сприяє оздоровленню ситуації й ігнорування або недооцінка у свідомості багатьох українців російськомовного складника української культури. Особливо це стосується літератури: письменники, які пишуть російською мовою, мало сприйняті в Росії, а в Україні недостатньо інтерпретовані як складова частина її духовного життя, що зменшує їхню участь у творенні української політичної нації, сприяє позаукраїнській орієнтації. Ще один чинник, який мало враховується: становище культури багатьох національних меншин. Не увага до них, недостатня підтримка їх обертається тим, що їхня зрусифікованість

стає вимушеним «внеском» у комплексну русифікацію України. Нові мігранти зі Сходу також опановують катастрофічно спрощену російську мову, вносячи свою барву в загальну картину.

Дійовим чинником русифікації стала так звана попка в її найвульгарніших виявах, що заповонила не лише естраду, а й увійшла в побут маси населення. Вона працює не лише на «розукраїнення», а й на розкультування взагалі, вщеплюючи низькопробні смаки та несприйняття справжніх культурних цінностей. Натомість сучасна українська молодіжна культура не дістає підтримки ні з боку держави, ні з боку меценатів та спонсорів, більшість з яких розщедрюються лише на розрекламовані імена заїжджих «зірок». Тоді як першокласні українські мистецькі колективи та виконавці, які з успіхом виступають у багатьох країнах світу, – рідкісні гості на великих сценах самої України.

Усе це, разом узяті, збіднює наш культурний світ і стає підмогою русифікаційній стихії, яка, однак, і не зовсім стихія, бо має свої регулюючі координати й ідеологічне та фінансове стимулювання. Це лише частина проблем, які мали б

спосіб: «на прохання трудящих». («...На Донеччині "на численні вимоги громадськості" закривають українські школи та класи», – пише Роман Коваль з Донецька в газеті «День» 4–5 лютого 2011 року.) Здавалося б: хіба не розумніше було б замість закривати чи не останню українську школу в Донецьку, – подбати про її привабливість, забезпечивши сучасним обладнанням, а може, й новим приміщенням? Пояснювати тим, хто керується згубним для освіти мотивом «рентабельності» (це офіційно, а насправді зовсім іншими, політичними мотивами), що Донеччина – поки що частина України, і тут мають право на існування також і українські школи. Але ж це – якщо метою є розвиток української освіти. А якщо мета протилежна, то все так, як треба, й робиться. Правильно робиться, з перспективою. Дарма що протестують батьки й матері, які своїм коштом відремонтували школу № 136 («Гроші здавали всі, навіть мама, у якій десять дітей!») і хочуть, щоб їхні діти навчалися українською. Ось що пише одна з організаторів протесту: «Я сама російськомовна. Але обох дітей віддала в українську школу свідомо. Я дивлюсь у майбутнє і розумію, що говорити українською мовою, знати й розуміти українську культуру – в інтересах моїх дітей». Протестують і вчителі, причому не лише з тієї-таки школи. Ось лист Наталії Руденко, директорки НВК «Сімферопольська українська гімназія»: «Як відомо з історії, Донецька область, весь Донбас – давній український регіон, де традиції українства ще й досі мають глибокі корені, тому це рішення влади про закриття шкіл – протиприродне й необ'єктивне. Це рішення спрямоване не на розвиток своєї ідентичності, а на розвиток чужої культури за рахунок власного народу, це рішення однозначно русифікаторське. Крім ще більше зрусифікований регіон, ніж Донбас, однак у нас існує великий попит саме на українську освіту. У нас великий конкурс, багато учнів намагаються вчитися саме у нас, бо це дає їм перспективу продовжувати освіту на теренах всієї України, а не тільки в Криму. Я вважаю, що в донецькому регіоні так само влада повинна задовольняти, а не ігнорувати попит населення на українську освіту».

У телепрограмі Савіка Шустера 11 лютого 2011 року було показано, в репортажі з Донецька, болісний протест батьків, матерів і дітей, які постраждали від закриття шкіл; доведені до розпачу люди говорили про готовність іти на групове безстрокове голодування. Але для донецького владного чиновництва (та й того, що вже перебралося до «матері городів русских») – це голоси «націоналістів». Українських. А не благословенних російських націоналістів і шовіністів без лапок, ідеями яких слід надихатися. До речі, в той же передачі донецьчани наводили приклади цілковито шовіністичних, окупантських висловлювань високих донецьких керівників у спілкуванні з українськими громадянами.

Таке враження, що влада уважно вивчила, зокрема, рекомендації С. Щоголева (див. у розділі «Русифікація в Російській імперії») і помаленьку, обережно, але продумано їх починає враховувати.

А він цілком слушно вважав, що головне – правильно спрямувати шкільну освіту. Відучити молоде покоління від мови, а тоді й інші проблеми легше буде вирішити. Втім, дослівно: «Составляя настоящую главу ("Борьба с южнорусским отщепенством". – І. Дз.), мы с умыслом откладывали вопрос о мерах против периодической печати на украинском языке. Мы полагаем, что правильная и энергичная постановка школьного и внешнего просвещения настолько проветрит культурную южнорусскую атмосферу, что все эти "часописи", принадлежащие к ботаническому классу тайно брачных зоофитов, зачахнут от внутреннего и внешнего (финансового) худосочия».

(Продовження буде).

⁷ Загнітко Анатолій. Шляхами слова. – Донецьк, 2009. – С. 294.

⁸ Масенко Лариса. Нариси з соціолінгвістики. – К., 2010. – С. 144.

ІВАН ДЗЮБА

об'єднати зусилля політичної і культурної еліти для спільної продуктивної роботи, а не роз'єднувати їх. Для цього потрібна і продумана культурна політика і політична воля для її здійснення. Ні того, ні того немає. Втім, як слушно зауважує дослідниця, «розвиток української ситуації унаочнює відому з досвіду зарубіжної соціолінгвістики закономірність, згідно з якою відсутність у державі мовної політики є також політикою, що полягає у підтримці сильнішої мови. В Україні зберігається досягнуте в попередній період домінування російської мови в міській комунікації, а в деяких сферах, зокрема в інформаційно-культурній, нові реалії відкритого суспільства призвели до значного посилення процесів русифікації»⁸.

Водночас мовно-культурний вимір русифікації – це лише один із аспектів загального послаблення України як держави. Нам загрожує те, що американський радянолог Керін Дейвіша назвав «автоколонізацією», а болгарський культуролог Олександр Кіосев – «самопідкорюваною культурою».

Нова влада, гіпнозована ідеологією російського націоналізму, з особливим завзяттям заходила ревізувати освітню сферу, в якій усе-таки за попередні роки було досягнуто деяких успіхів у справі повернення української мови в навчальний процес. Тепер це «насильство» зупиняють, а порядком «оптимізації» шкільної освіти під «скорочення» потрапляють українські школи як недостатньо забезпечені учнівським контингентом. Застосовується випробуваний протягом історії – від Катерини II до Хрущова –

ШТРИХ ДО ПОРТРЕТА ХУДОЖНИКА

У лютому Севастопольський фестиваль аматорського кіно підбивав підсумки 2010 року в чотирьох конкурсах та дев'яти номінаціях. Протягом року члени оргкомітету та журі фестивалю отримали 184 роботи з міст Криму, Одеси, Мелітополя, Кривого Рогу, Канева, а також з Москви, Санкт-Петербурга, Краснодарського і Красноярського країв, Оренбурзької області Російської Федерації та з м. Філадельфії (США).

У номінації «Кращий видовий фільм» було визнано роботу севастопольського художника Ярослава Миськіва під назвою «A Glance at London» («Поглянути на Лондон»).

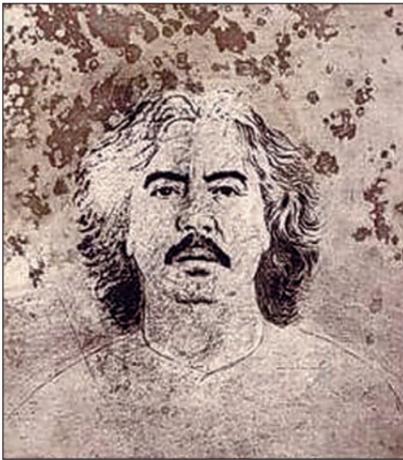
Особисто мене ця інформація приємно вразила. До цього я знала Ярослава Миськіва – графіка, скульптора та доцента Севастопольського факультету Львівської національної академії мистецтв. Мають, правду кажуть: якщо людина талановита, то вона талановита в усьому. Поздоровивши Ярослава Михайловича з перемогою на ще одній творчій ниві, напрошуюся до зустрічі, бо пишався своїм співвітчизником й хочу розповісти читачеві про цю багатогранну, талановиту й шляхетну людину.

ступати на мистецький шлях.

Для вступу до Львівського інституту прикладного й декоративного мистецтва базових знань художньої школи виявилось замало і я змушений був готуватися ще два роки, беручи приватні уроки. Я дуже вдячний і радію, що потрапив тоді на навчання до студента 4 курсу Романа Василика. Сьогодні він – уже професор, очолює кафедру сакрального мистецтва у Львівській національній академії мистецтв. Саме він і створив цю кафедру, бо раніше у цьому ВНЗ її не було. Зазвичай сакральне мистецтво розвивалося лише при монастирях, Роман Василик підвів під нього наукову основу. Зараз його запрошують по всьому світу проводити майстер-класи. Ми з ним – друзі: я сліdkую за його творчістю, він – за моєю. Я також із вдячністю згадую викладачів Д. Довбошинського, М. Лозинського, В. Овсійчука.

– За яких обставин Ви перебралися до Севастополя?

– Прибув за розподілом після закінчення інституту. Їхав сюди дуже неохоче, хоч мене й втішали, мовляв, там – сонце, море, чисте білокам'яне місто й багато

Ярослав Миськів. Автопортрет

вого перенапруження, а тоді все було трохи складніше. Хоч би вже тому, що у мене була Західна школа, тут – Кримська, й вони суттєво різнилися.

Спілка художників тоді була кримською організацією, а в Севастополі існував оргкомітет, очолюваний Геннадієм Яковичем Брусенцовим. Пам'ятаю, як він мене тоді підтримував, відзначивши, що я маю талант і мої роботи – варті уваги. Для молодого художника така підтримка багато значила. З тих пір я постійно працював на мистецькій ниві, а мої роботи стали доступні глядачам, що відвідували мистецькі виставки.

– Я знаю, що Ви – доцент Севастопольського факультету Львівської національної академії мистецтв, Вам подобається робота викладача?

– Спочатку було складно, я навіть не уявляв, як це буде. Адже вміти самому й вчити майстерності інших – не одне й те саме. Хоч існує купа методичних напрацювань, я їх усі перечитав, але ніколи не проводжу стандартних занять. Уже давно зрозумів, якщо буду сліпо виконувати інструкції, я нічому студентів не навчу. Лише живе спілкування, лише відчуття студент – викладач. Це надзвичайно тонка психологія, коли студент відчуває вібрації викладача. А ще викладач у такому ВНЗ обов'язково має бути художником – практиком, – переконаний Ярослав Михайлович.

Сьогодні роботи Ярослава Миськіва можна побачити в музеях Севастополя, Києва, Тернополя, Львова. Вони є окрасою галереї та приватних колекцій у Німеччині, США, Італії, Франції, Англії, друкуються у виданнях образотворчого мистецтва.

«...Творчість заслуженого художника Криму, севастопольського графіка Ярослава Миськіва багато в чому визначає рівень і характер сучасного кримського мистецтва. Одухотворена власним баченням і думкою, вільна від «модних» віянь і впливів, вона завжди знаходить свого глядача – такого ж мислячого й небайдужого...» (Мистецький критик Лейла Таїрова. Журнал «Образотворче мистецтво» № 2, 2003 р., с. 78–79).

Починаючи з 1992 року, пройшло близько 20 лише персональних виставок художника: 1992 – Севастопольський художній музей;

1992 – Виставкова зала Спілки художників України, м. Київ; 1993 – Тернопільський обласний художній музей, м. Тернопіль; 1994 – Музей етнографії та художніх промислів, м. Львів; 1996 – Берлінер Волксбанк, м. Берлін, Німеччина;

1997 – Галерея «Триптих», м. Київ;

1998 – Канадсько-Українська мистецька Фундація, м. Торонто, Канада;

2000 – Кримський Будинок ху-

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ № 708/2011

Про відзначення державними нагородами України

За значний особистий внесок у соціально-економічний, науково-технічний, культурно-освітній розвиток Української Держави, вагомі трудові здобутки, багаторічну сумлінну працю та з нагоди 15-ї річниці Конституції України постановляю:

присвоїти почесне звання

«ЗАСЛУЖЕНИЙ ХУДОЖНИК УКРАЇНИ»

МИСЬКІВУ Ярославу Михайловичу – художникові-графіку, доцентові кафедри Львівської національної академії мистецтв у місті Севастополі.

Президент України Віктор ЯНУКОВИЧ.

дожника, м. Сімферополь; 2002 – Галерея «Март», м. Севастополь; 2003 – Верховна Рада АРК, м. Сімферополь; 2003 – Севастопольський Художній музей, м. Севастополь; 2010 – «Інформаційно-освітній центр, галерея «Російський музей: віртуальний філіал», м. Севастополь.

На відкриття останньої з виставок Ярослава Миськіва, що проходила в Севастополі у вересні 2010 року, прибув президент Національної академії мистецтв України А. В. Чебикін. Він високо оцінив творчість художника: «Виставка, безумовно, чудова. Я знаю Ярослава з 80-х років. Його перша серія робіт, присвячена Херсонесу, тоді заявила про нього як про видатного українського графіка. Вона пройшла багатьма виставками не лише України, а й тодішнього Радянського Союзу. Ярослав і за тих часів був знайомим серед наших видатних художників.

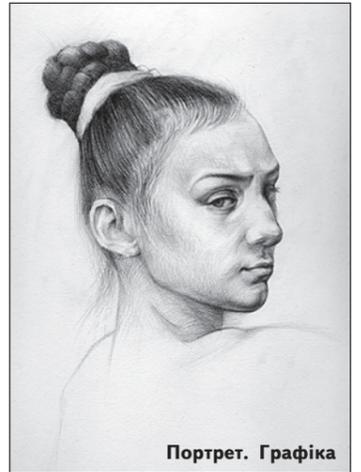
Надзвичайно високо цінував його графіку класик кримського мистецтва Дмитро Бісті, беззастережно ставлячи Ярослава в ряд провідних майстрів кримської графіки. Робота Миськіва «Берег Херсонесу» обійшла не лише всі українські мистецькі журнали, а й всесоюзні.

Сьогодні ми маємо змогу спостерігати за педагогічною та громадською діяльністю Ярослава Миськіва. Чимало уваги він приділяє молоді. Проте все це не стає на заваді його мистецькій роботі: нова серія, присвячена Херсонесу, досить цікава. До речі, у нього в майстерні я бачив чимало робіт-пошуків. Думається, ми дочекаємося ще нових творів художника, його нових успіхів у Севастополі, Україні та на світовій арені».

У 2000 році Ярославу Миськіву присвоєно звання «Заслужений художник АРК». У 2003 році він нагороджений Почесною грамотою Верховної Ради України. А в 2006 році знаний севастопольський графік нагороджений Почесним дипломом Президії Академії мистецтв України.

І, нарешті, цього року на Севастопольському фестивалі аматорського кіно у номінації «Кращий видовий фільм» робота Ярослава Миськіва «Поглянути на Лондон» посіла перше місце. Це новий вид творчості для художника.

До Лондона він їздив на запрошення друзів продовжувати вивчати мистецтво. Пробув у місті 3

Портрет. Графіка

Ганна. Техніка меццо-тинто

доби: відвідував Королівську академію мистецтв, решту часу ходив вулицями, вдивлявся в обличчя горюдянам, відзначав схожість лондонської архітектури то з тернопільською, то з львівською. Чіпке око художника вихоплювало цікаві сюжети з життя мешканців Лондона, а також охайні зелені газони, чисті, гарно вимощені вулиці. За три дні такого напруженого графіка ноги художника прагнули відпочинку, проте камера невтомно працювала.

Далі вже справа вимагала мистецтва режисури та монтажу.

Він лише прагнув зупинити мить, а відзнятого матеріалу вистачило на цілий фільм. Цей фільм став найкращим! Принаймні, такої думки дійшло журі Севастопольського фестивалю аматорського кіно, відзначивши фільм Дипломом I ступеня.

Ця відзнака – ще один штрих до портрета художника.

Лідія СТЕПКО.

м. Севастополь.

Сайт художника - <http://myskiv.ukrlife.org/>

Місток. Монотипія

Спілкуватися з п. Ярославом – саме задоволення: більш природної особистості я в своєму житті не зустрічала. Прямий погляд очей, у голосі стримані емоції, легка іронія до навколишнього світу, не виключаючи й себе самого.

Зважаючи на ступінь зайнятості художника, кваплюся розпочати розмову:

– Я знаю, що Ви не севастопольець, де Ви народилися?

– Зараз я покажу, ходимо до майстерні, – каже п. Ярослав.

Там, серед готових та незакінчених робіт, на стіні висять дві картини. На одній зображене мальовниче село Королпці, що на Тернопільщині, а на іншій – пагорб, з якого те село можна побачити.

– У Вашій родині були художники?

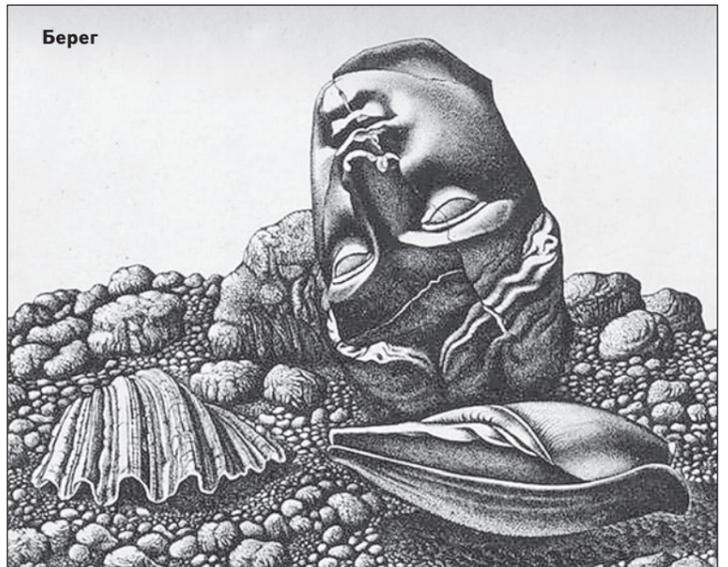
– Професійних не було, батько добре малював і навіть мріяв про цю професію, але життя розпорядилося таким чином, що став спочатку головою колгоспу, а пізніше державним службовцем. Мама працювала у лікарні фельдшером-акушером. Помітивши мою схильність до малювання, батько купував блокноти, олівці та фарби й казав, що я, напевне, стану портретистом. В 11 років мене віддали до дитячої художньої школи у Бучачі. Закінчив я її восьмикласником і мав ще два роки на роздуми: чи варто мені

моряків. Моряків побачив як тільки ступив на перон, а море – не одразу. Все ходив вулицями, гадаючи: «Та де ж те море?» Аж поки один з товаришів не показав мені Херсонес. Я був просто зачарований тим клаптиком землі з руїнами древнього міста. Там так гостро пахло морем, зараз чомусь так гостро не відчувається той аромат. А тоді я й справді відчував, що приїхав до південного міста.

Моя російська мова була далекою від досконалості: коли я починав говорити, дехто запитував, чи я випадково не з Прибалтики. Поквапливо пояснював, що родом із Західної України, й одразу чув коментар: «А-а, то ти бандерівець...» Мене направили працювати у севастопольське відділення Кримського рекламного комбінату. Я розумів, що реклама – то не зовсім моя справа, але вона мене годує. Малював я тоді виключно для душі: займався живописом та графікою. Коли робіт уже набралось чимало, я поніс їх до Художнього фонду. На той час у Криму діяла Спілка художників, організувалися виставки, існувало справжнє мистецьке життя.

– Як Вас прийняли у Художньому фонді?

– Прийняли, можна сказати, нормально, але потрапити туди було не так уже й просто: мусив про себе заявити творчим доробком. Це зараз життя якось так змінилося, що до Спілки художників можна увійти без особли-

Берег

Олесь Лупій належить до когорти вельми талановитих і цікавих сучасних українських письменників. Він - один із тих, кому під силу майже всі літературні жанри - поезія, проза, кінодраматургія, публіцистика, літературознавство...

Народився Лупій Олесь (Олександр) Васильович 28 березня 1938 року в селі Нова Кам'янка Рава-Руського повіту (тепер Жовківського району) на Львівщині. У повоєнні роки його родина зазнала репресій: його батьків разом з іншими 27-ма сім'ями односельчан було вивезено до Сибіру. Йому, десятирічному хлопчикові, дивом вдалося утекти половіючими житами в сусіднє село до тітки від енкаведистської кулі. Про ті трагічні для їхньої родини (та хіба тільки для їхньої?) і для нього самого дні Олесь Лупій, будучи уже відомим письменником, розповів в автобіографічному романі «До білих ведмедів».

Життя тривало. Після закінчення середньої школи Олесь навчався в Київському державному університеті імені Т. Шевченка на факультеті журналістики, працював у газетах «Молодь України», «Літературна Україна», у видавництві «Радянський письменник». У 1991-2006 роках працював секретарем Ради, заступником голови Національної спілки письменників України. Автор близько двадцяти збірок поезій, шести романів, кількох повістей, з-поміж яких «Милява», «Лицарі помсти», «Романа», «Гетьманська булава» та багато інших творів.

З творчістю Олесь Лупія у знайомленні ще з часу виходу в світ його першої збірки поезій «Вінки юності» (1957 р.), котру, ще будучи школярем-дев'ятикласником, придбав у книгарні нашого районного містечка Кам'янка, що на Черкащині. Вірші цієї книжечки полонили мене, юного поета-початківця, своєю ширістю, ліричністю, любов'ю до рідної землі, до людей. Його думки і почуття були дуже близькі мені, адже ми були обоє тоді, в 1957 році, ще дуже молоді. Олесю - 19, він був студентом столичного університету, мені - 16, я був дев'ятикласником.

У лютому 1966 року в Сімферополі проходив семінар творчої молоді Кримської області, на який завітали з Києва тоді ще молоді поети - Петро Засенко, Юрій Сердюк, Анатолій Седик і Олесь Лупій. Вразила надзви-

ЗАКОХАНИЙ У РІДНИЙ КРАЙ

чайна толерантність цього 28-річного красеня, його шире, приязне ставлення до нас, українських поетів-початківців Криму - Федора Степанова, Дмитра Шупти і автора цих рядків. З Олесем ми відразу ж знайшли спільну мову, бо його вірші були мені вельми близькі по духу. Його лірика - і громадянська, і пейзажна, й інтимна зачарували мою душу. Та хіба лиш мою! Про творчість Олесь Лупія згодом схвально відгукувався сам класик нашої літератури Андрій Малишко: «Зі своїм іменем і краєм підводяться люди з поетичних рядків молоді поезії Олесь Лупія. Пригляньтесь уважно до його писань, адже він весь повен тонкої акварельної прозорості і того хорошого оптимізму, що не цурається гострих граней чи болочих імпульсів людської душі. ...Надійний талант Олесь Лупія виведе його на тверду дорогу праці й нових відкриттів, до того світла й чистоти, яких він так жагуче прагне у своєму житті».

Відтоді, з часу нашого знайомства в Криму, ми й заприятелювали з Олесем Лупієм. Приятелювання згодом переросло в дружбу, яка триває ось уже понад сорок років. Такої чесної, безкорисливої, широкі, доброї серцем і душею людини я більше не зустрічав на своєму життєвому шляху. Дякую Богові, що долею мені судилося згодом ще й працювати під керівництвом Олесь Васильовича Лупія, коли він з 1991 до 2006 року був секретарем ради, а потім і заступником голови Національної спілки письменників України, а я працював спочатку відповідальним секретарем, а згодом і головою Кримської організації Національної спілки письменників України до середини 2005 року.

Це він, Олесь Лупій, очолював нашу українську делегацію, яка їздила на останній з'їзд письменників СРСР на початку 90-х років у Москву, до складу якої входили й а кримськотатарський поет Шакір Селім.

Тоді, на тому Всесоюзному з'їзді, Олесю Лупію було доручено виголосити заяву про вихід Спілки письменників України зі складу Спілки письменників СРСР. Скажу відверто, моральна і політична обстановка на тому з'їзді-розлученні була дуже напружена, ставлення росіян до членів нашої делегації було вельми прохолодним, якщо не сказати агресивним: вони, певно, здогадувалися, з якою метою ми приїхали до Москви на цей останній всесоюзний письменницький з'їзд.

Ми всі хвилювалися за Олесь, адже він мусив виступити із заявою про «розлучення» наших Спілок. І Олесь Лупій, звичайно ж, хвилювався не менше від нас, але виступив як і належить справжньому керівникові-патріоту, принциповій і порядній людині, розставив усі крапки над «і».

Про принциповість і порядність Олесь Лупія знаю за його статтею «Собори душ людських», з якою він виступив на захист зловідомого на той час роману Олесь Гончара «Собор», за що й поплатився посадою в газеті «Літературна Україна».

Про долю і творчість Олесь Лупія можна говорити і писати багато - і про те, як його родину (за прихильності до УПА) вивозили до Сибіру, і про його твори, присвячені національно-визвольній боротьбі УПА, про незламність українського духу, про нескореність української нації в історичній повісті «Гетьманська булава» та романі «Падіння давньої столиці», за які йому 1994 року було присуджено Національну премію імені Т. Г. Шевченка. А роман «Лицарі помсти» - про морські походи запорозьких козаків - удостоєний премії імені Д. Яворницького.

Хвилюючи поеми «Сотня», «Зелене весілля», «Львівський легінь», присвячені національно-визвольній боротьбі воїнів УПА, були написані уже в часи Незалежності України, бо раніше вони й не могли б побачити світ. Про історію їхнього написання поет розповів в одному зі своїх інтерв'ю в газеті «Літературна Україна» 27 березня 2008 року: «Я народився на Львівщині і там проминуло моє дитинство до часу вивезення нашої родини до Сибіру. На моїх очах відбувалася запекла боротьба справжніх захисників українського народу із загарбниками. Татів брат Михайло Лупій - «Кармелюк» був політвиховником сотні Ема, а згодом куреня «Галайда», та і вся наша сім'я допомагала повстанцям. Я добре пам'ятаю обличчя вояків УПА, вони часто заходили до нас, ночували, лікувалися, вони були для нас як рідні, наші герої, бо захищали людей від німецьких фашистів та енкаведистів. Мені нічого не треба було вигадувати, образи конкретних людей і досі в моїй пам'яті...»

Олесь Лупій нещодавно перейшов свій 70-річний рубіж. Для талановитого письменника це пора напруженої повсякденної творчої праці. Олесь Васильович працює багато і плідно. З-під його пера з'являються нові прозові й поетичні твори. У видавництві «Український письменник» побачила світ книга вибраних поезій, а нещодавно - збірка нових поезій «Вічний рух». У цій збірці поет Олесь Лупій не полишає свої традиційні теми - любов до рідної української землі, до її захисників і чесних трудівників, історичне минуле України та її сьогодення, пейзажна та інтимна лірика... Теми, здавалося б, давні, вічні, але як хвилюють! Думка, душа і серце поета Олесь Лупія - у вічному невтомному русі. Його поезія - висока, чиста, зворушлива, ніжна, суворі і правдива. І тут нікуди не дінешся: поезія Олесь Лупія - невід'ємна частинка нашого суворого буття, нашої епохи, дітьми якої ми були.

Данило КОНОНЕНКО,
член Національної спілки письменників України.

Олесь ЛУПІЙ:

«БАТЬКІВЩИНО МОЯ - УКРАЇНО, Я ТОБОЮ НАЙБІЛЬШЕ ГОРДЖУСЬ...»

Ніщо не може порівнятись
З тобою, милий краю мій,
Ти, як чарівний Божий напис
На цій планеті голубій.

Від Закарпаття аж до Дону,
Від Придесення по Дунай
Ти - образ батьківського дому,
Ти - материнський рідний край.

Усе знайоме, все священне,
Від діда-прадіда своє,
Тут праця копітка щоденна
Мені приємною стає.

Хлібами сповнені долини,
Плодами сповнені сади...
До тебе завше думка лине,
Бо тут малі мої сліди,

Тут запах отчої домівки,
Де мама в тишині нічній,
Коли торкалась до голівки,
Казала: «Спи, синочку мій!»

Почуєш мову золотунку,
Побудеш в хатньому теплі.
Тут, як на Божому малюнку,
Простори милої землі.

Рідна земля з містами і селами,
У житах, у цвіту навесні,
Українським народом заселена,
Над усе дорога ти мені.
Називаю тебе Батьківщиною,
Бо колись під осонням віків
Ти була золотом вершиною
Для моїх прадідів, прабатьків.
Називаю тебе Україною,
Як колись літописець назвав,
Бо з тобою, святою, єдиною,
Незалежним нарешті я став.

Батьківщино моя - Україно,
Я тобою найбільше горджусь,
Ти для мене, як мати єдина
З княжим іменем Київська Русь.

Там твоє, Україно, коріння,
Незнищенне, міцне, вікове.
Нині слави твоєї проміння
У новітній державі живе.

Ти здолала потвору стосилу
І дійшла до своєї мети.
Як в часи Ярослава й Данила,
Стала вільною, гордою ти.

Розминайся зі злими вітрами,
Хай тобі відкривається світ.
І такими цвіти кольорами,
Що тобі дороги з давніх літ.

О Батьківщино, рідна нене,
Знов зазіхають вороги
На твоє власне, сирове, кровне,
Багаті ниви й береги.
Для них ти навіть не держава,
А просто ласий шмат землі,
Бо тут колись бенкетували
Їх предки, ненаситні, злі.

Для них і ми не є народом,
А тільки масою людей,
Що скніє із закритим ротом,
Без почуттів, думок, ідей...
Ніхто про те не хоче знати,
Що ти державою була,
Уміла господарювати,
В усьому кращою була.
Та головне, Вітчизно мила,
Що пам'ятає кожен з нас
Про Ярослава й Данила,
Про княжий і козацький час.
Твої сини завжди готові
Іти під майва корогов.
Нема сильнішої любові,
Аніж до матері любов.

На цих зелених берегах,
У лісничівках, диких пущах,
Де панував всесильний страх
Та окупантів сила злюща,
Творилась армія УПА
Щодня в смертельному борінні.
Там не один герой упав,
Життя віддавши Україні.
Там під травою-муравою
Поміж деревами лежать
І слухають, як рідні пущі
Про їхні подвиги шумлять.

ДЕРЖАВА

Держава - це твоя любов
До краю, де ти народився,
Де Божий світ тобі відкрився,
Де щастя ти своє знайшов.

Держава в кожному із нас,
У серці, у кровині кожній,
І не любить її не можна,
Вона із нами повсякчас.

Віддай талант, своє уміння,
Забудь про сьєво клейнод, -
Лише служіння Україні
Нас об'єднає у народ.

Лише палка любов до неї
Народить вище почуття,
Задля великої ідеї
Віддати можна і життя.

Твоя держава - це не просто
Земля для роздумів і мрій,
То ж почувайся тут не гостем,
А будь господарем у ній.

Люби, шануй свою державу,
Її клейноди, прапор, гімн
І її славу величаву,
Вона - твій захист і твій дім.

А хто пройшов через Сибіри,
Того зустрінь і поклонись, -
За рідний край, за нашу віру
Вони страждали там колись.

Страждали в холоді чужини,
Терпіли злидні як могли,
Ідею вільної Вітчизни,
Як ім'я Бога, берегли.

Люби її любов'ю сина,
Будуй, твори, оберігай,
Щоб райдуга золотосиня
Щодня вінчала рідний край.

Колись за тебе гинули в боях,
Страждали в Соловках
і по Сибірах,
Та до останку їх тримала віра,
Що треба з гордістю
пройти той шлях,

Не згасьбитися перед ворогами,
Щоб не подумали, що ми слабі,
Не годні вистояти в боротьбі,
Що можна збиткуватися над нами.

Та, дякуючи їм, тепер ти є,
Державо українського народу.
Своє життя віддавши за свободу,
Вони прославили ім'я твоє.

Подвижники ідеї, сівачі
Не зникли і так просто
не пропали,
Вони фундаментом для тебе
стали,
Були ж їх тисячі і тисячі...

Вони з ім'ям твоїм ішли до бою
І, наче мур озброєних фортець,
Ніхто не міг здолати їх сердець.
Вони завжди, як зорі, над тобою.

Ще стоять старі фортеці,
І щемлять їм давні рани.
Заподіяні у герці
Із нападником поганим.

Де здригались горді мури,
Падали в ріку криваву...
Згинув гетьманський Батурын,
Наче лицар, за державу.

Ранне сонце оглядає
Вкриті росами простори,
Свіжий вітер розвіває
Над фортецями прапори.

Йдуть, дивуються народи,
Як над вежами руїни
Про неї думав цілий вік
Самостійної України.

ЛИЦАР

Свою Вітчизну ти любив,
Оберігав і будував,
Та задля неї тільки жив,
Все найдорожче їй віддав.

Немов зірниця золота,
Вона крізь тьму тебе вела,
І кожна мить твого життя
Для неї віддана була.

Так день у день, так рік у рік,
Куди б не йшов, що б не робив,
Про неї думав цілий вік
І шанував, боготворив.

Ти гордо йшов серед хуртеч,
Незгасним полум'ям горів,
Тримав напоготові меч,
Щоб захищати від ворогів.

Тебе забули... І нехай!
Та головне, що із небес
Щодня ти бачиш рідний край,
Який із небуття воскрес.

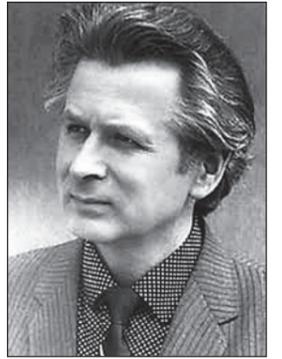
Світає, і так починається ранок,
І вітер вже кличе в дорогу мене,
А сад огортає
легенький серпанок,
Неначе під лагідним
пензлем Моне.

Легенький серпанок осяяв
будинок,
Протоптану стежку в глибокі яри.
Тремтять на траві міради
росинок,
Ще вищими стали за ніч явори.

Все в русі, бо хоче себе
показати,
Хай інші побачать: живу і цвіту!
А ранок на обрії так заповзятю
Виштовхує кулю тремку золоту.

Чийсь голос відлуноє
про порятунок,
Чи може так щемно гласять
небеса,
Що куля та знищить
чарівний малюнок,
І зникне серпанок, як ніжна роса.

Життя триває, оживає радість,
І хочеться дивитися на світ,
Що викликає подив
і принадність,
Не думаючи, скільки тобі літ.
Милується і тішишся безмірно,
Немов дітвак, вигукуєш слова,
І думаєш, яка могутня віра
У те, що вся довколишність жива.
Весь світ одухотвореним
здається,
Бо прагне простоти і доброти,
І навіть камінь щиро
відгукнеться,
Якщо до нього обізвешся ти.

«БАЙККРАЙ» — БАЙКЕРИ ЗА БЕЗПЕКУ РУХУ

З 17 по 26 липня в Україні проходив автопробіг «БайкКрай». Його учасниками стали десять осіб, серед них — відомий український спортсмен, володар титулу «Найсильніша людина планети», президент професійної ліги стронгменів України Василь Вірастюк, байкер Ашот («Сальвадор») Арушанов, майстер спорту з вільної боротьби Олег Чернуха, шоумен, телеведучий, байкер-мандрівник Геннадій Попенко та інші.

Акція проходила під гаслами: «Два колеса — не половина відповідальності», «Байкери — не перешкода, а друзі» і «Відправився в путь — ввічливим будь». Учасники пробігу подолали понад 5 тисяч кілометрів і відвідали усі обласні центри країни.

22 липня учасники мотопробігу «БайкКрай» завітали до Сімферополя. У парку ім. Ю. Гагаріна їх

урочисто зустріли начальник управління у справах сім'ї, молоді, туризму і спорту Сімферопольської міськради Василь Сукачов, радник мера Едуард Доля, а також понад 100 вихованців міського підліткового центру при управлінні у справах сім'ї, молоді, туризму і спорту Сімферопольської міськради, яких байкери пригостили

цукерками. Крім солодоців, хлопцям надали можливість посидіти на мотоциклах, сфотографуватися з байкерами і отримати автографи від Василя Вірастюка.

«Відразу кинулося у вічі те, що в Криму найбільш ввічливі автомобілісти. Не знаю чому, може, до вас багато мотоциклістів приїжджає?», — сказав органі-

затор байкерського зльоту «Тарасова гора» Ашот («Сальвадор») Арушанов. При цьому він наголосив, що мета пробігу — нагадати автомобілістам про рівність прав учасників дорожнього руху, про необхідність поваги до мотоциклістів.

Як повідомив журналістам Василь Вірастюк, метою дев'ятиденної подорожі по обласних центрах країни є привернення уваги автомобілістів та громадськості до проблем, з якими стикаються на дорогах учасники руху, що пересуваються на двоколісному транспорті. Так передбачається закликати водіїв авто до взаємоповаги. «Деякі автомобілісти, і їх багато, не вважають двоколісний транспорт повноцінним засобом пересування. А ми — за рівноправність на дорозі, за це й боремося, тому що хочемо їздити безпечно і бути впевненими, що, виїхавши вранці з дому, ми повернемося увечері живими і неушкодженими», — сказав Василь Вірастюк.

Олекса НОСАНЕНКО.
Фото автора.

ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ

В УМАНІ ВІДКРИЛИ МЕМОРІАЛ РОЗСТРІЛЯНИМ ТЕРНОПІЛЬЧАНАМ

В Умані відкрито Меморіал жертвам репресій та колишнім в'язням Чортківської тюрми з Тернопільщини, розстріляним у липні 1941 року. Загалом до Умані у липні 1941 року вивезено і розстріляно 954 в'язні Чортківської тюрми.

Як повідомили у прес-службі обласної ради, участь у церемонії відкриття меморіалу взяли голова Тернопільської обласної ради Олексій Кайда, заступник голови Олег Боберський, представники районних рад та громадських організацій області, втілили очевидці тодішніх подій, родичі розстріляних.

Спочатку біля меморіалу відправили поминальну панашу, після чого відбувся мітинг-реквієм. Разом із тернополянами скорботу розділили представники владних органів та громадськості Умані та Черкащини. Учасники поминальних заходів поклали вінки та квіти до підніжжя меморіалу і запалили свічки за душі загиблих.

«Вважаю відкриття меморіалу знаковою подією як для Тернопільщини, так і для всієї України, адже українцям, безвинно страченим, має бути віддана належна шанса. Це потрібно не лише загиблим, це, перш за все, потрібно живим», — зазначив під час виступу О. Боберський.

Меморіал створений за кошти, надані бюджетами Тернопільської обласної ради та районів, мешканців яких були закатовані в Умані (Монастириського, Чортківського, Борщівського, Теребовлянського, Бучацького).

МІСЦЕ ДЛЯ ПАМ'ЯТНИКА ГРІНЧЕНКУ У КИЄВІ ВИБРАЛИ НЕ ВИПАДКОВО

У Києві до Дня Незалежності України встановлять пам'ятник видатному українському письменнику та педагогу Борисові Грінченку. Як повідомили у прес-службі Київської міської державної адміністрації, пам'ятник буде встановлено у сквері на вулиці Воровського, 18/2, біля адміністративного корпусу Київського університету імені Бориса Грінченка.

При цьому в КМДА зазначили, що місце розташування пам'ятника обрано не випадково, оскільки у цьому районі на вулиці Гоголівській на початку ХХ століття жив видатний діяч України, а на вулиці Воровського (тоді вона називалася Бульварно-Кудрявська), 26, у колишньому приміщенні Товариства сприяння початковій освіті, Б. Грінченко читав лекції та проводив літературно-мистецькі вечори.

У мерії також нагадали, що наприкінці квітня минулого року в приміщенні ректорату на вулиці Воровського, 18/2 відбулося відкриття Музею Бориса Грінченка.

ВЕТЕРНАМ ОУН-УПА ВИПЛАТЯТЬ ГРОШОВУ ДОПОМОГУ

В Івано-Франківську до 20-ї річниці Незалежності України ветеранам ОУН-УПА виплатять одноразову грошову допомогу. Як повідомили в Івано-Франківському міськвиконкомі, 44 ветеранам ОУН-УПА та особам, які зазнали переслідувань, буде здійснена виплата разової грошової допомоги в сумі 4 тис. 400 грн.

Також, за наданою інформацією, затверджені заходи святкування Дня Незалежності передбачають, що 21 серпня організується сходження на найвищу вершину українських Карпат — Говерлу.

В Івано-Франківську пройде вулицями міста урочиста хода громадськості в національному одязі, відбудеться святкове віче з нагоди 20-ї річниці Незалежності України, конкурс «Українська родина в національних костюмах» та низка інших заходів. Своє містечтво мешканці та гостям міста будуть дарувати вокальні ансамблі, оркестри, танцювальні колективи, хори, капели, дуети та солісти.

На світлодіодних екранах будуть транслюватися тематичні відеоролики, у храмах міста служитимуться молебні за Україну та український народ.

У ЦЕНТРІ ХАРКОВА ЗНОСЯТЬ МОНУМЕНТ НА ЧЕШЬ РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ

У Харкові представники Комуністичної партії України протестують проти демонтажу та перенесення з центральної частини міста монумента на честь проголошення радянської влади в Україні.

На мітингу близько двохсот, переважно похилого віку, людей тримали символіку КПУ і транспаранти з написами: «Бюджет — на потреби харків'ян, а не на руйнування пам'ятників», «Вимагаємо припинити очорнення радянської історії», «Добкін і Кернес! Досить руйнувати Харків», «Кернеса — у відставку!»

Незважаючи на мітинг, робітники продовжували за допомогою перфораторів демонтувати монумент на честь проголошення радянської влади в Україні, який розташований на площі Конституції, у центрі Харкова.

На його місці буде встановлено пам'ятник «Україна, яка летить» авторства харківських скульпторів Олександра Рідного та Ганни Іванової. Макет пам'ятника «Україна, яка летить» являє собою кулю, на якій зображено Ніке (в давньогрецькій міфології богиня перемоги в боях та змаганнях). Новий пам'ятник виготовлять із бронзи, його майбутня висота близько 12 метрів.

(За повідомленнями УНІАН).

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

СЕРПЕНЬ

12

Міжнародний день молоді

Міжнародний день молоді був встановлений Генеральною Асамблеєю ООН 17 грудня 1999 року за пропозицією Всесвітньої конференції міністрів у справах молоді, що відбулася в Ліссабоні 8—12 серпня 1998 року.

1836 р. — закладено перший камінь у будівництво Київського університету імені св. Володимира.

1962 р. — у космос вирушив перший український космонавт Павло Попович.

Померли: 1925 р. — Володимир Самійленко, український поет-лірик, сатирик, драматург, перекладач.

1953 р. — Євген Патон, український академік, засновник Інституту електрозварювання, проєктант моста Патона в Києві.

13

1648 р. — розгром армією Богдана Хмельницького польського війська під Пилявцями.

14

Православні відзначають Медовий Спас, або як його ще називають — Спас перший, медовий, Маковій або Макоутрус. З цього дня розпочинається «спасівка» — суворий піст, який прирівнюється до Великоднього.

15

Народилася: 1978 р. — Лілія Подкопаєва, українська гімнастка, заслужений майстер спорту України (1994). Суддя міжнародної категорії.

У 1996 р. на XXVI Олімпійських іграх в Атланті посіла перше місце в абсолютній першості, перше місце у вільних вправах, друге місце на коліди.

16

1649 р. — під Зборовом козаки Богдана Хмельницького перемогли військо польського короля Яна II Казимира.

1914 р. — Головна Українська Рада оприлюднила маніфест до українського народу з приводу Першої світової війни із закликом боротися за визволення України.

1884 р. — народився Ісак Мазепа, голова уряду УНР.

17

1914 р. — у Львові створено легіон Українських січових стрільців.

1918 р. — гетьман Павло Скоропадський встановив в Україні 8-годинний робочий день.

Народився:

1882 р. — Василь Тютюнник, український військовий діяч, полковник генштабу Армії УНР.

Сучасники відзначають, що Тютюнник, плануючи операції, любив ризикувати. Був видатним полководцем УНР, виступав за ведення бойових дій до останньої можливості. На відміну від деяких інших українських воєначальників, не намагався конкурувати із Симоном Петлюрою.

18

1649 р. — Богдан Хмельницький підписав із польським королем Яном II Казимиром Зборівський мирний договір, який підсумував першу фазу в історії

Хмельниччини і легалізував самоврядність українських козаків в межах Речі Посполитої. Ця самоврядність втілювалася у козацькому державному утворенні — Війську Запорозькому, також відомому як Гетьманщина.

2006 р. — у Києві почався четвертий Всесвітній форум українців. У роботі Форуму взяли участь 450 делегатів, 450 гостей, 50 представників так званої «четвертої хвилі» еміграції (українців, які виїхали за кордон на заробіткі останніми роками), 80 представників зарубіжних ЗМІ, 450 учасників фестивалю «Український спів у світі» — усього близько 1900 осіб.

1948 р. — у московській катівні загинув Василь Вишиваний (Вільгельм фон Габсбург), австрійський архієпископ, український поет, полковник УСС.

Народилися: 1913 р. — Бородай Василь Захарович, народний художник України.

1933 р. — Бела Руденко, українська оперна співачка, лірико-колоратурне сопрано. Заслужена артистка України (1959), Народна артистка СРСР (1960).

1956 р. — Василь Герасим'юк, український поет, лауреат Шевченківської премії (2003). Член НСПУ (1983), АУП (1997).

1836 р. — Олександр Кониський, український перекладач, письменник, видавець, лексикограф, педагог, громадський діяч ліберального напрямку. Літературні псевдоніми О. Верниволя, Ф. Горюченко, В. Буркун, Перебендя, О. Хуторянин та інші (всього близько 150). Професійний адвокат, педагог, журналіст. Автор слів пісні «Молитва за Україну» (1885), перекладу «Щоденника» Т. Г. Шевченка.

У Греко-католицької церкви існує традиція співати цей духовний гімн після відправ.

МОЛИТВА ЗА УКРАЇНУ

Музика
Миколи Лисенка
Слова Олександра Кониського

Боже великий, єдиний,
Нам Україну храни,
Волі і світу промінням
Ти її осіни.

Світлом науки і знання
Нас, усіх, просвіти,
В чистій любові до краю,
Ти нас, Боже, зрости.

Молимося, Боже єдиний,
Нам Україну храни,
Всі свої ласки-щедроти
Ти на люд наш зверни.
Дай йому волю,
дай йому долю,
Дай доброго світу,
Щастя дай, Боже, народу
І многая, многая літа.

Василь Вишиваний.

СЕВАСТОПОЛЬ: РЕЄСТРАЦІЯ ШЛЮБУ – УКРАЇНСЬКОЮ!

Красиві черевички, вишиванка від полтавської майстрині, червоні ягідки з листям калини та червона стрічка у зачісці мо-

лодої, вишиванка білим по білому у нареченого, – такими урочисто зустріли і провели весільну церемонію для Аліни Матвійчук

та Максима Майорова працівники Севастопольського РАГСу Ленінського районного відділу юстиції. До такої нової для міста традиції – проведення державною мовою обряду, яку започатковано і, сподіваємось, буде продовжено, працівники РАГСу поставились дуже сумлінно, навіть проводили додаткові консультації з колегами із Західної України.

Максим познайомився з майбутньою дружиною Аліною в столиці нашої Батьківщини під час навчання в Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова – провідному педагогічному закладі України. Далі освітні шляхи молодих людей розійшлися – він здобув вищу освіту з політичних наук в Національному університеті «Києво-Могилянська академія» і нині працює за фахом. Аліна закінчила педагогічний університет та вступила до аспірантури і зараз працює над дисертацією.

Максим Майоров народився у місті Рівне, до Севастополя переїхав з батьками в кінці 90-х років, рік вчився у школі № 38, але з 8-го до 11-го класу на-

вчався вже в школі № 8, яка має українські класи. Аліна Матвійчук народилася в місті Ізяславі, що на Хмельниччині, жила на Полтавщині. І ось їх поєднали і Київ, і Севастополь. Вони не прив'язують себе до якогось регіону України – увесь наш край для них є рідним. Їхнє урочисте вбрання було виготовлене славетною майстринею з Полтавщини Тетяною Черненко з поліського льону. Відповідно до знаменитої полтавської традиції, одяг молодят був вишитий білим по білому.

«Можливо, це не стільки ексклюзивне рішення, скільки духовне продовження, очевидно, у них закладена в генах повага до традицій і культурних надбань народу», – розповідає мати нареченої Ніла Матвійчук. «Буде кохання – буде щастя», – каже мати Максима Світлана Майорова, – а щастя – це коли і діти в сім'ї є, і коли добробут...»

На весільну церемонію окрім рідних і близьких, дехто з яких теж був у вишиванках, прибула з німецького Мюнхена подруга нареченої Наталя Чуб – «така подія буває раз у житті». Вона побажала про-

нести цю любов, яку їм Бог подарував, через усе життя. Ведуча церемонії Анастасія Лук'янова, до того вже причарувавши молодят і гостей виразною і бездоганною мовою, словами: «Перед Богом та людьми, перед законами нашої держави» оголосила їх чоловіком і дружиною.

Як і годиться, молодих поспішали на щастя житом, а після завершення урочистої частини Аліна по-

частувала всіх гостей смачними вергунами власного приготування.

«Все сталося не так, як гадалось, а навіть значно краще», – задоволено говорить Максим.

Очікується, що незабаром відбудеться наступний весільний обряд українською мовою в Севастополі...

Микола ВЛАДЗІМІРСЬКИЙ.
Фото С. Одарченка.

ВСЕСВІТНЯ СПАДЩИНА ЮНЕСКО ЗБАГАТИЛАСЯ ШЕ ОДИМ УКРАЇНСЬКИМ ОБ'ЄКТОМ

Профільний комітет ЮНЕСКО під час 35-ї сесії у Парижі у вівторок ухвалив рішення щодо включення до списку Всесвітньої спадщини організації чотирьох об'єктів, серед яких архітектурний ансамбль колишньої Резиденції митрополитів

Буковини і Далмації – пам'ятка архітектури національного значення України.

Як повідомили в Постійному представництві України при ЮНЕСКО, Україна, єдина з країн СНД та Східної Європи, номінувала до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО свій куль-

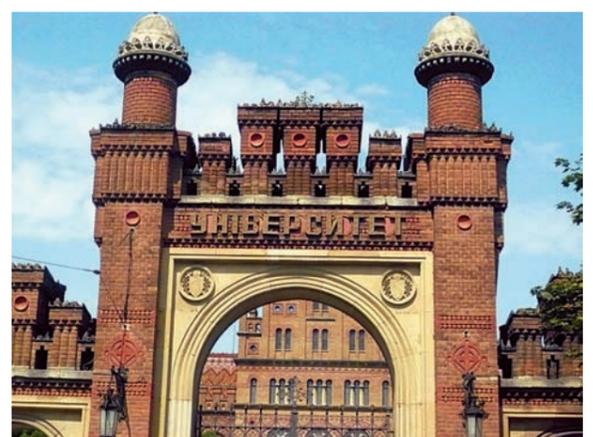
турний об'єкт, який шляхом голосування затвердили учасники засідання.

Архітектурний ансамбль колишньої Резиденції митрополитів Буковини і Далмації нині є центральним корпусом Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича, одного з найстаріших класичних університетів в Україні. Автором шедевра є відомий чеський архітектор і меценат Йозеф Главка, 180-річчя від дня народження якого європейська спільнота відзначила цього року. Резиденція збудована у 1864–1882 рр. Об'єкт включає духовну семінарію і монастир та є одним з найвизначніших витворів європейської архітектури другої половини XIX століття, справжня перлина архітектурної спадщини України.

Крім українського об'єкту до Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО також потрапили петрогліфи монгольського Алтаю (Монголія), середземноморський агро-пасовищний культурний ландшафт Коси і Севени (Франція) та Леонський собор (Нікарагуа).

Профільний комітет ЮНЕСКО під час 35-ї сесії розглянув 42 об'єкти з 40 країн світу на включення до Всесвітньої спадщини, серед них шість країн представляють свої об'єкти вперше. Зокрема, це Барбадос, Конго, Мікронезія, ОАЕ, Палау та Ямайка. Крім того Комітет Всесвітньої спадщини розглянув стан 169 об'єктів, 34 з яких включені до списку Всесвітньої спадщини, що знаходяться під загрозою знищення.

Профільний комітет несе відповідальність за дотримання Конвенції про Всесвітню спадщину і включає 21 країну, які обираються

державами-учасницями Конвенції на 4-літній термін. Щороку комітет додає нові об'єкти до списку Всесвітньої спадщини.

Як повідомляло агентство, до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО станом на червень 2011 року включено 911 об'єктів культурної та природної спадщини зі 151 країни світу. Україна у ньому представлена чотирма об'єкта-

ми, з яких, власне, українських – два: Софія Київська та Києво-Печерська лавра (як один об'єкт) та історичний центр Львова, а також об'єкти природної спадщини – геодезична дуга Струве, спільний проект 9 країн, та об'єкт "Буковий праліси Карпат" – спільний українсько-чеський проект.

Роман СУЩЕНКО.

